

FORSVARET

For svar ets mediesenter

KANTAR

Forsvarets innbyggerundersøkelse 2021

1.	Hovedfunn	4
2.	Om rapporten	5
	Snittverdier	5
3.	Inntrykk og omdømme.....	6
3.1	Omdømme	6
3.2	Forsvarets evne til å operere med andre	14
3.3	Nødvendighet av Forsvaret	15
4.	Forsvaret i media	17
5.	Trusselbilde og forsvarsevne.....	20
5.1	Trusselvurdering	20
5.2	Bidragsevne og oppgavehåndtering	23
6.	NATO	27
6.1	Syn på NATO	27
6.2	Norge og NATO	28
7.	Forsvarets enheter	31
8.	Norske soldater	35
9.	Verneplikt.....	36
10.	Utdanning og karriere i Forsvaret	38
10.1	Utdanning.....	38
10.2	Jobb	39
	Vedlegg	41
	Vedlegg 1: Kjennskap: Totalforsvaret.....	42
	Vedlegg 2: Tilknytning og erfaring.....	43
	Vedlegg 3: Om undersøkelsen.....	46
	Bakgrunn og formål.....	46
	Utvalg og målgruppe	46
	Vekting og representativitet	47
	Feilmarginer	47
	Gjennomføring	48

Tabeller

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.	47
Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers	48
Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret	8

Figurer

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker	46
Figur 2 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1)	6
Figur 3 Overordnet inntrykk: 2011-2021	7
Figur 4 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)	9
Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24)	9
Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?	10
Figur 7 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)	11
Figur 8 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2021	12
Figur 9 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)	13
Figur 10 Verdier/egenskaper: 2011-2021	14
Figur 11 Forsvarets evne til å operere med andre	14
Figur 12 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) t.v. og andel meget nødvendig: 2011-2021 t.h.	15
Figur 13 Mener du at Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene? (Q8_copy)	16
Figur 14 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til én eller flere saker	17
Figur 15 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29) Basert på først nevnte sak.	18
Figur 16 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? Første sak nevnt (Q28)	19
Figur 17 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)	20
Figur 18 Trusselvurdering: 2011-2021	21
Figur 19 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)	23
Figur 20 Forsvarets bidragsevne: 2011-2021.	24
Figur 21 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4)	25
Figur 22 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2021	26
Figur 23 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av NATO? (Q13_copy_1)	27
Figur 24 Hvor god eller dårlig kjennskap har du til NATOs formål? (Q11_copy_1)	27
Figur 25 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)	28
Figur 26 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Andel ganske/helt enig 2018-2021 (Q31)	29
Figur 27 Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33)	29
Figur 28 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)	31
Figur 29 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2021	32
Figur 30 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)	33
Figur 31 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2021	34
Figur 32 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)	35
Figur 33 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)	36
Figur 34 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18)	38
Figur 35 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)	39

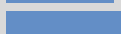
Figur 36 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2021.....	40
Figur 37 Hvor godt kjenner du til totalforsvaret (samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunnet)?	42
Figur 38 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3).....	43
Figur 39 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)	44
Figur 40 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)	45

1. Hovedfunn

2020 var på mange måter et annerledes år. 2020 var også et år som viste historisk godt inntrykk av Forsvaret blant Norges innbyggere, og var en stor kontrast til resultatene året før. I 2021, er det mindre endringer sammenliknet med fjoråret. Befolkningens inntrykk av Forsvaret er like godt i år som i fjor, og har aldri vært bedre så lenge innbyggerundersøkelsen er gjennomført (siden 2011).

Utviklingen i omdømmet, har tidvis blitt sett i sammenheng med innbyggernes oppfattelse av mediasaker relatert til Forsvaret. I 2020 var omtalen av Forsvaret i media, historisk sett, svært positiv. I 2021 vurderes medieomtalen vesentlig mindre positiv. Et klart mindretall av sakene oppfattes som positive for Forsvaret. Til tross for det som oppfattes å være en mer negativ medieomtale, svekkes ikke innbyggernes inntrykk av omdømmet.

I tråd med at Forsvarets omdømme er så å si uendret det siste året, ser vi svært små endringer i vurderingen og inntrykket av Forsvaret på ulike områder.

År	Godt inntrykk av Forsvaret	Positiv omtale i media
2011	 60 %	
2012	 64 %	 33 %
2013	 64 %	 36 %
2014	 65 %	 44 %
2015	 64 %	 33 %
2016	 52 %	 18 %
2017	 56 %	 27 %
2018	 59 %	 34 %
2019	 56 %	 15 %
2020	 68 %	 45 %
2021	 69 %	 28 %

2. Om rapporten

Denne rapporten tar utgangspunkt i de mest sentrale spørsmålene i undersøkelsen¹. Rapporten presenterer funn på land-nivå grafisk, og kommenterer eventuelle nedbrytninger i tekst.

Rapporten er kategorisert etter temaområder:

- Inntrykk og omdømme (kap. 3)
- Forsvaret i media (kap. 4)
- Trusselbilde og forsvarsevne (kap. 5)
- NATO (kap. 6)
- Forsvarets enheter (kap. 7)
- Norske soldater (kap. 8)
- Verneplikt (kap. 9)
- Utdanning og karriere i Forsvaret (kap. 10)

Snittverdier

Noen av resultatene presenteres ved gjennomsnitt. Gjennomsnittsverdiene er beregnet uten «vet ikke». Hvilke snittverdier som korresponderer til hvilke verdier i den originale svarskalaen er oppgitt i tilhørende fotnoter. I de fleste tilfeller vil snittverdiene variere fra 1-5 eller 1-4 der 1 er lavt/negativt og 4/5 er høyt/positivt. Svarfordelingen (i prosent) blir likevel kommentert i teksten for årets resultater.

Grafikken har varierende og tilpassede skalaer, for å tydeliggjøre endringer. Hvor store endringene er, må derfor ses i sammenheng med verdiene. Hvor store endringene er, blir kommentert i tekst.

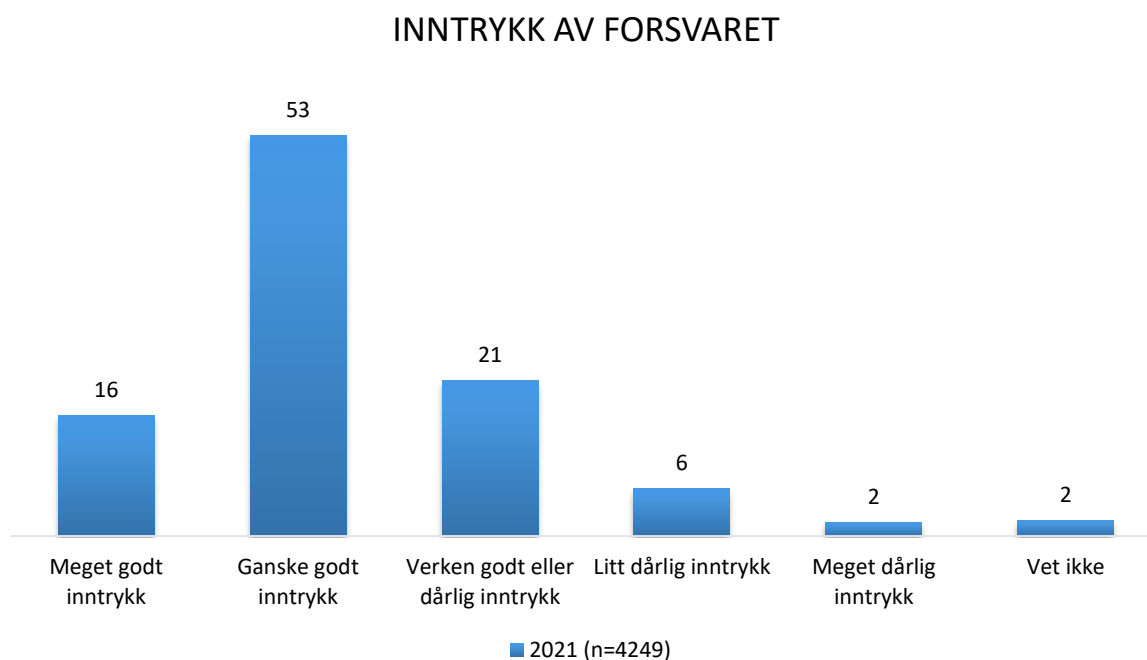
Snittverdiene gir et samlet uttrykk for bevegelser i svarene. At snittverdien er den samme betyr ikke at svarfordelingen er lik. Eksempelvis kan holdninger til en påstand være mer polarisert (relativt mange svarer på ytterpunktene av skalaen) sammenlignet med holdninger til en annen påstand. Likevel kan snittverdien være den samme for begge påstander. Derfor presenteres svarfordelinger og snittverdier.

¹ Bakgrunnsvariabler fra undersøkelsen er presentert i vedlegg.

3. Inntrykk og omdømme

3.1 Omdømme

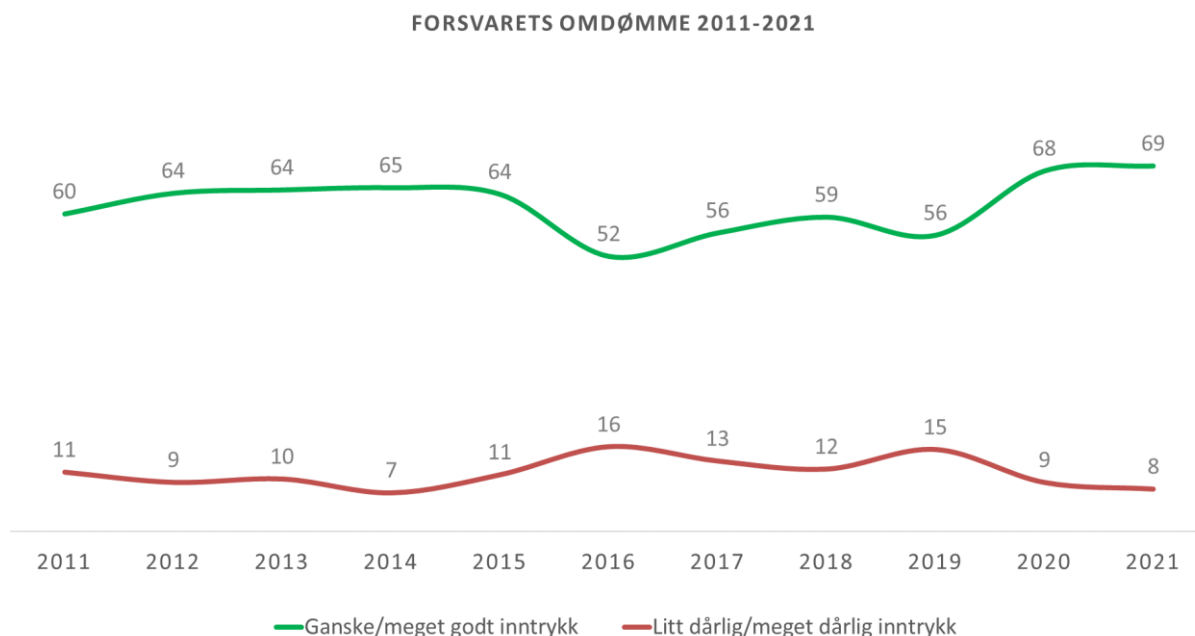
Figur 1 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1)

I underkant av 7 av 10 (69 %) av innbyggere har et godt inntrykk av Forsvaret. Rundt 2 av 10 har et meget godt inntrykk (16 %), og over halvparten har ganske godt inntrykk av Forsvaret (53 %). 21 prosent har verken godt eller dårlig inntrykk, og 8 prosent har dårlig inntrykk. 2 prosent svarer at de ikke vet.

Inntrykket av Forsvaret er svært likt hos kvinner og menn (69 % av både menn og kvinner). Inntrykket varierer noe mer med hvor innbyggerne bor, men heller ikke på fylkesnivå er forskjellene store. Innbyggere fra Trøndelag (74 % godt inntrykk) og Innlandet (73 %) har best inntrykk av Forsvaret. Oslo (64% godt inntrykk) og Rogaland (65% godt inntrykk) har lavest andel av innbyggere som har godt inntrykk av Forsvaret. I de øvrige fylkene er det mellom 67 og 71 prosent av innbyggerne som har godt inntrykk av Forsvaret. Som i fjor ser vi også i år små forskjeller mellom de yngste og eldste innbyggerne. 66 prosent av de eldste (over 60 år) har et godt inntrykk, 70 prosent av de yngste (under 30 år) har et godt inntrykk.

Figur 2 Overordnet inntrykk: 2011-2021

Årets undersøkelse viser at fjoråret forbedringen i Forsvarets omdømme holder seg i 2021. Årets resultat er dermed det sterkeste omdømmet som er målt siden målingen startet i 2011.

I 2011 hadde 60 prosent av befolkningen godt inntrykk av Forsvaret. I 2012 styrket Forsvarets omdømme seg, og har frem til 2015 ligget stabilt rundt 64 prosent. I 2016 opplevde Forsvaret et tydelig svakere omdømme. Nedgangen ble knyttet til omfanget av negative mediasaker om Forsvaret. Siden 2016 har omdømmet blitt styrket frem til 2018, med en svak nedgang året etter. Det mest dramatiske skiftet i perioden målingene har blitt gjort, var nedgangen fra 2015 til 2016. Omdømmeendringen de siste to årene har tydelige positive tendenser.

I tillegg til at noen flere har godt inntrykk, er det også færre som har dårlig inntrykk av Forsvaret sammenlignet med de siste seks årene.

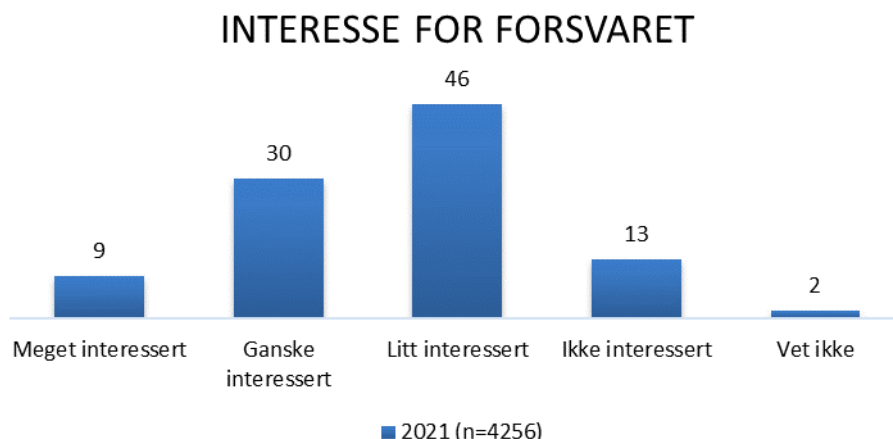
Gjennom korrelasjonsanalysen i tabell 3 (på neste side), ser vi at Forsvarets omdømme (overordnet inntrykk) henger sterkt sammen med vurdering av Forsvarets verdier/egenskaper, inntrykk av Forsvaret på ulike området, oppgavehåndtering og våpengrener av Forsvaret på ulike områder. Vurderinger av norske soldater, Forsvarets bidragsevne og oppfattelsen av Forsvarets samarbeid henger også sammen med omdømme (overordnet inntrykk). I neste omgang finner vi inntrykk av NATO. Øvrige sammenhenger er relativt svake, dog signifikante; sammenhengen mellom omdømme og vurdering av medieomtale, nødvendigheten av forsvar og alliert trening. Øvrige sammenhenger er svake/ikke nevneverdige. Sammenhengene har ikke endret seg nevneverdig sammenlignet med fjoråret.

Tabell 1 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret²

Spørsmål / spørsmålssett	Korrelasjon
Verdier/egenskaper	0,63
Inntrykk	0,59
Oppgavehåndtering	0,58
Våpengrener	0,55
Bidragsevne	0,52
Norske soldater	0,52
Samarbeid	0,51
Inntrykk av NATO	0,42
Vurdering av medieomtale	0,35
Nødvendigheten av forsvar	0,32
Alliert trening	0,31
Interesse for Forsvaret	0,25
Medlemskap i NATO gjør det mindre aktuelt å angripe Norge	0,22
Norge bør bistå andre NATO-land	0,21
Kjennskap Forsvarets oppgaver	0,19
Andre NATO-land bør bistå Norge	0,19
Trusselvurdering	0,06

² Korrelasjonsanalysen består av bivariate korrelasjoner. Alle korrelasjoner er signifikante på $p < 0,01$ -nivå. «Verdier/egenskaper» er en samlet indeks for Q7, «Inntrykk» er en samlet indeks for Q6, «Oppgavehåndtering» er en samlet indeks for Q4, «Bidragsevne» er en samlet indeks for Q10, «Norske soldater» er en samlet indeks for Q20, «Forsvarets enheter» er en samlet indeks for Q27, «Trusselvurdering» er en samlet indeks for Q8, «Våpengrener» er en samlet indeks for Q27, «Samarbeid» er en samlet indeks for Samarbeid#. Alle indeksene er basert på samtlige delspørsmål, der vet ikke er ekskludert. Andre variabler: Alliert trening (Q33), Interesse for Forsvaret (Q2), Nødvendighet av forsvar (Q21), Medlemskap i NATO gjør det mindre aktuelt å angripe Norge (Q31_6), Norge bør bistå andre NATO-land (Q31_4), Andre NATO-land bør bistå Norge (Q31_5), Kjennskap Forsvarets oppgaver (Q24), Vurdering av medieomtale (Q29), inntrykk av NATO (Q13_copy). Desto mer positiv/høy verdi på disse spørsmålene, desto bedre omdømmevurdering har innbyggerne.

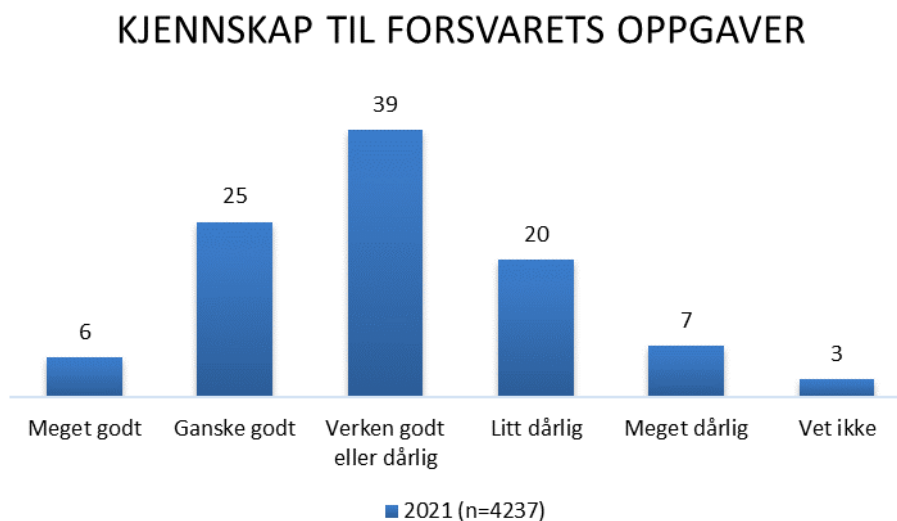
Figur 3 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)

39 prosent er ganske- eller meget interessert i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre (mot 43% i 2020). En høy andel av innbyggerne er litt interessert (46 %), mens 13 prosent svarer at de ikke er interessert. Interessen for spørsmål som har med Forsvaret å gjøre, har vært omtrent like stor de siste 10 årene (39 – 41 %), med unntak av 2014 hvor det var lavere interesse (34 %) og 2020 hvor det var noe høyere interesse (43 %).

Det er fortsatt menn som er klart mest interesserte (53 % av menn er ganske/meget interesserte, mot 26 % av kvinner). Vi finner ikke store forskjeller i interesse for Forsvaret mellom de ulike aldersgruppene. Interessen er klart høyest blant innbyggere i Finnmark, hvor 57 prosent svarer at de er meget- eller ganske interessert, etterfulgt av Troms hvor 46 prosent svarer at de er (meget eller ganske) interessert. Interessen er lavest blant innbyggere i Trøndelag, med 34 prosent.

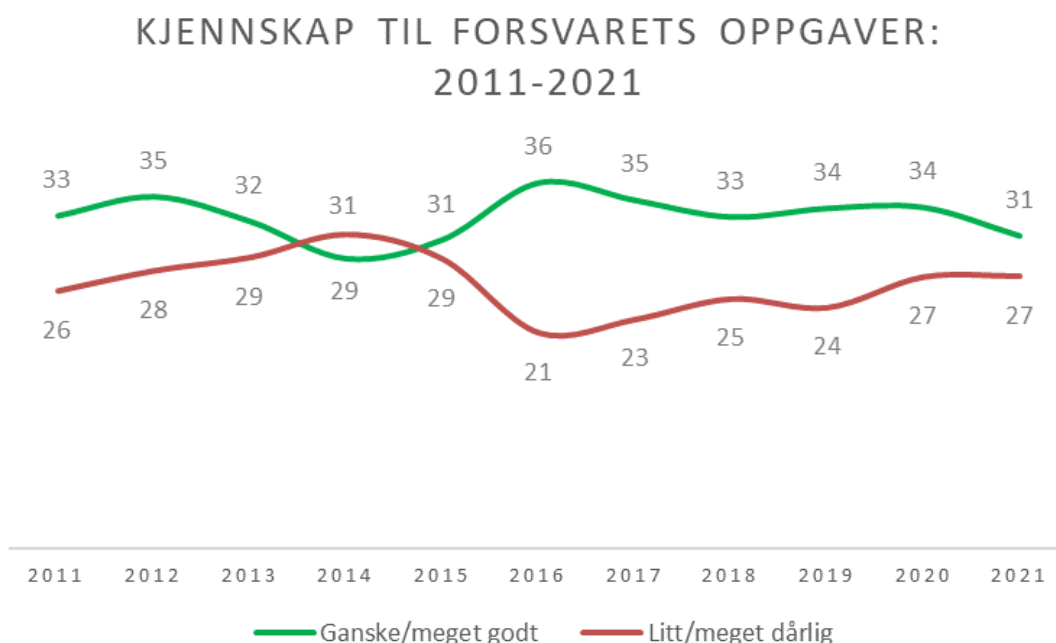
Figur 4 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24)

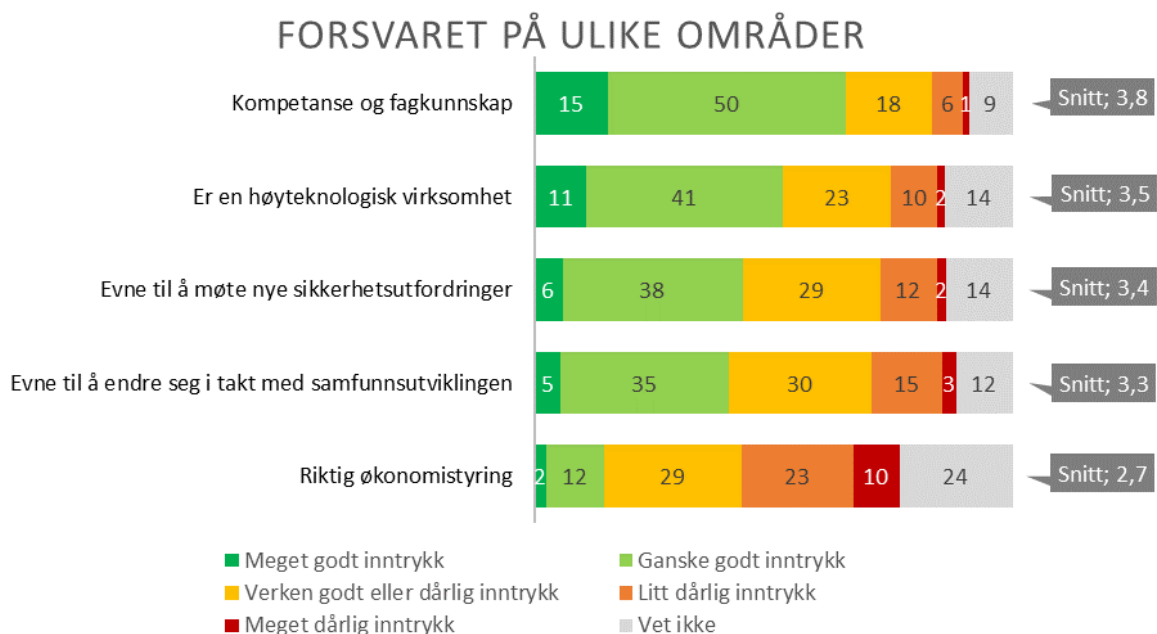

I overkant av 3 av 10 (31 %) er godt kjent med Forsvarets oppgaver, nesten 4 av 10 vurdere seg som verken godt eller dårlig kjent, og i underkant av 3 av 10 (27 %) er dårlig kjent med Forsvarets oppgaver. Resultatet er relativt likt fjorårets resultat (ned tre prosentpoeng). Kjennskapen er vesentlig større blant menn, og har svært sterk sammenheng med interesse for Forsvaret.

Kjennskapen til Forsvarets oppgaver opplevde en svak nedgang i 2013 og 2014 sammenlignet med 2011 og 2012. Deretter har kjennskapen økt frem til 2016 som et toppunkt. Andelen som sier at de kjenner godt til Forsvarets oppgaver har vært 1-5 prosentpoeng lavere etter 2016.

Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?

Figur 6 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)³

Befolkningen har best inntrykk av Forsvaret når det kommer til kompetanse og fagkunnskap. Over 6 av 10 (65 %) har godt inntrykk av Forsvaret på dette området, samtidig som få (7 %) har dårlig inntrykk. Det er heller ikke mange som har et dårlig inntrykk av Forsvaret som en høyteknologisk virksomhet (14 %), men ikke så mange har et godt inntrykk (52 %). Tidligere har Forsvaret blitt vurdert tydelig bedre på disse to områdene enn de tre øvrige. I både 2020 og 2021 har forskjellene blitt mindre.

I overkant av 4 av 10 har godt inntrykk av Forsvarets evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer (43 %) og å endre seg i takt med samfunnsutviklingen (40 %). Henholdsvis 14 % og 18 % har dårlig inntrykk. 15 prosent har godt inntrykk av Forsvaret med tanke på riktig økonomistyring, mens 33 prosent har dårlig inntrykk. Generelt er lav skåre på økonomistyring en fellesnevner for offentlige virksomheter.

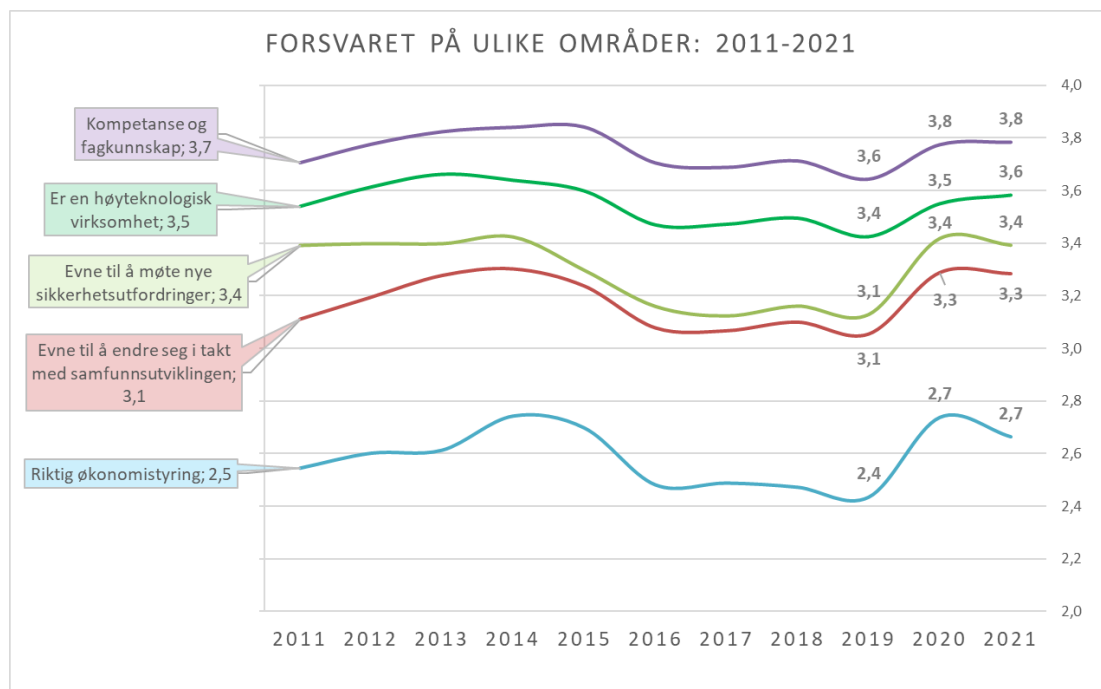
Det er store aldersforskjeller i vurderingen av Forsvaret på disse områdene. De yngste har klart best inntrykk av Forsvaret på de samtlige områder utenom hvorvidt Forsvaret er en høyteknologisk virksomhet. Vurderingen av hvorvidt Forsvaret er en høyteknologisk virksomhet varierer lite med alder. Menn har også bedre inntrykk av Forsvaret som høyteknologisk virksomhet enn kvinner, primært fordi flere kvinner er usikre (5% av menn svarer «vet ikke». 23% av kvinner).

Historisk sett har innbyggernes inntrykk av Forsvaret på disse områdene vært relativt stabilt i perioden 2011-2015 (svakt stigende med hensyn til kompetanse og fagkunnskap), mens inntrykket falt på samtlige områder i 2016. Siden 2016 har inntrykket av Forsvaret på alle områder vært relativt stabilt, men inntrykket på samtlige områder er styrket de siste to årene. Årets resultat er svært likt fjoråret. At Forsvaret er

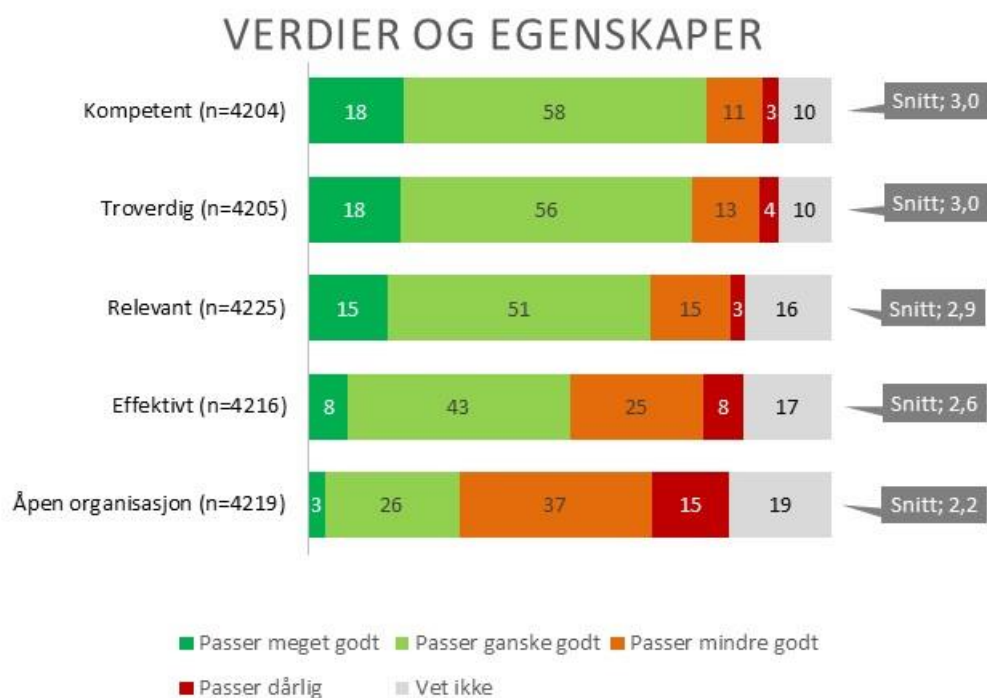
³ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk.

en høyteknologisk virksomhet, er området som har den høyeste økningen i oppslutning fra innbyggerne (4 prosentpoeng).

Figur 7 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2021

Figur 8 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)⁴

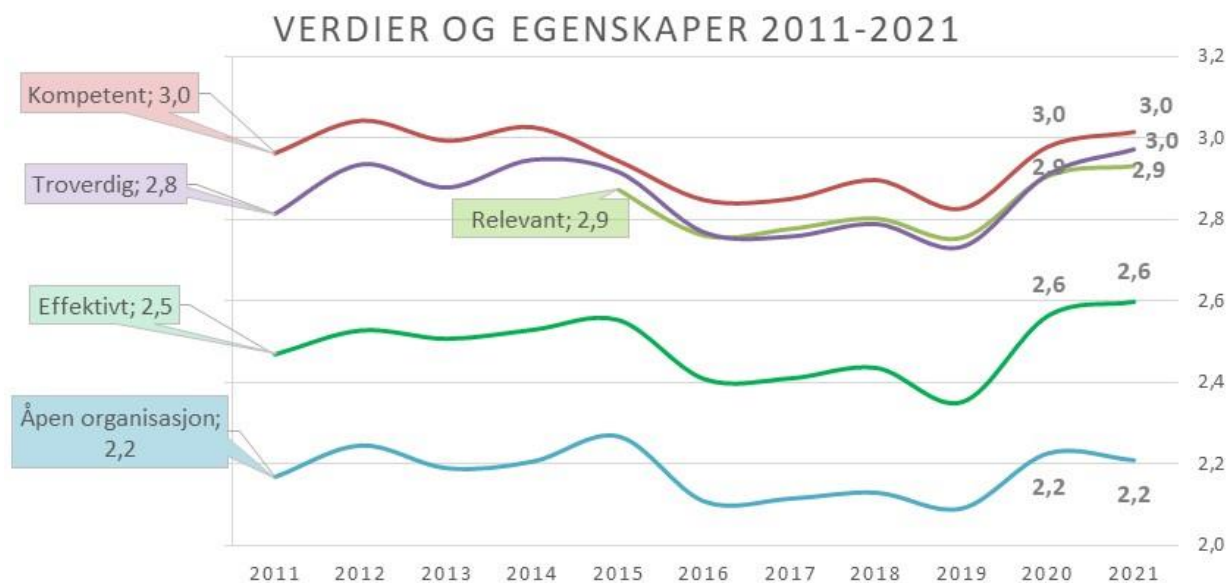
Befolkningen mener jevnt over at «kompetent», «troverdig» og «relevant» er ganske passende beskrivelser av Forsvaret. «Effektiv» passer middels godt, mens «åpen organisasjon» passer mindre godt.

I overkant av 7 av 10 mener at «kompetent» (76 %) og «troverdig» (73%) er en beskrivelse som passer Forsvaret ganske/meget godt. Henholdsvis 14 og 17 prosent mener denne beskrivelsen passer mindre godt eller dårlig. I underkant av 7 av 10 (66 %) mener «relevant» passer godt for Forsvaret, mens 18 prosent mener det passer mindre godt eller dårlig. Når det gjelder «effektivt», svarer halvparten at denne beskrivelsen passer godt, mens 33 prosent mener det passer mindre godt / dårlig. 3 av 10 mener at «åpen organisasjon» passer godt, halvparten mener det passer mindre godt/dårlig.

Befolkningens oppfattelse av Forsvaret, etter disse egenskapene, har vært stabil *relativt til hverandre*. I 2016 så vi en nedgang på samtlige verdier/egenskaper (nedgangen på kompetanse startet i 2015), mens egenskapene siden har holdt seg stabile. I 2019 så vi en antydning til noe svakere oppslutning om egenskapene, mens i 2020 styrket oppslutningen seg tydelig. Oppslutningen i 2021 er svært lik resultatet i 2020. Verdien «effektiv» har den høyeste økningen i oppslutning blant innbyggerne, sammenlignet med fjoråret (dog, kun to prosentpoeng).

⁴ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

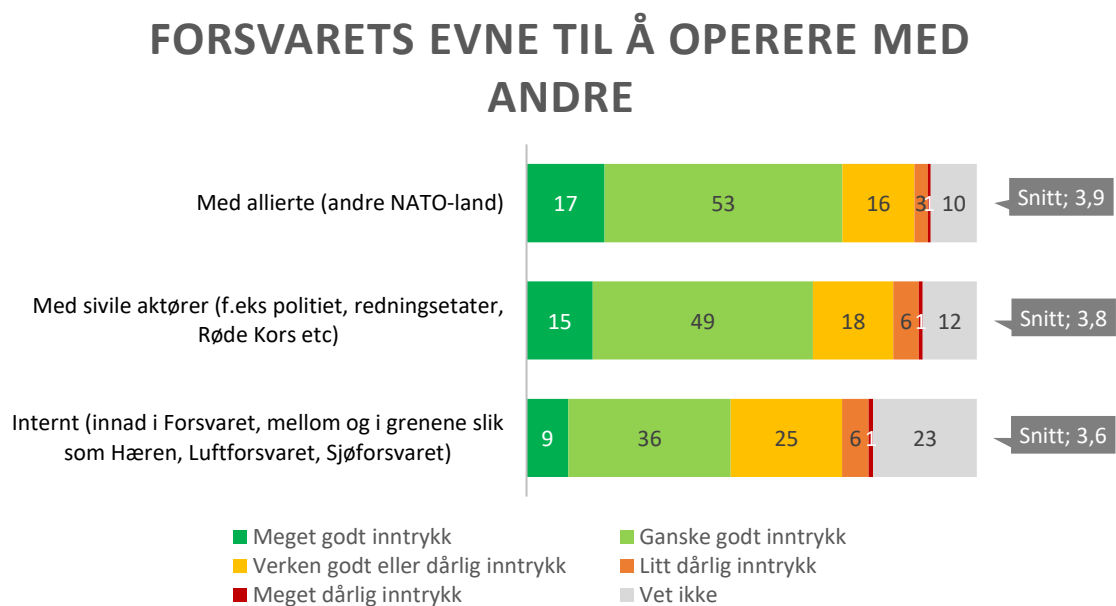
Figur 9 Verdier/egenskaper: 2011-2021

3.2 Forsvarets evne til å operere med andre

I årets undersøkelse er det for første gang inkludert spørsmål om inntrykket befolkningen har av Forsvarets evne til å operere internt, og mot andre eksterne organisasjoner, som for eksempel politiet, redningsetater, Røde Kors og med allierte, som andre NATO-land.

Figur 10 Forsvarets evne til å operere med andre

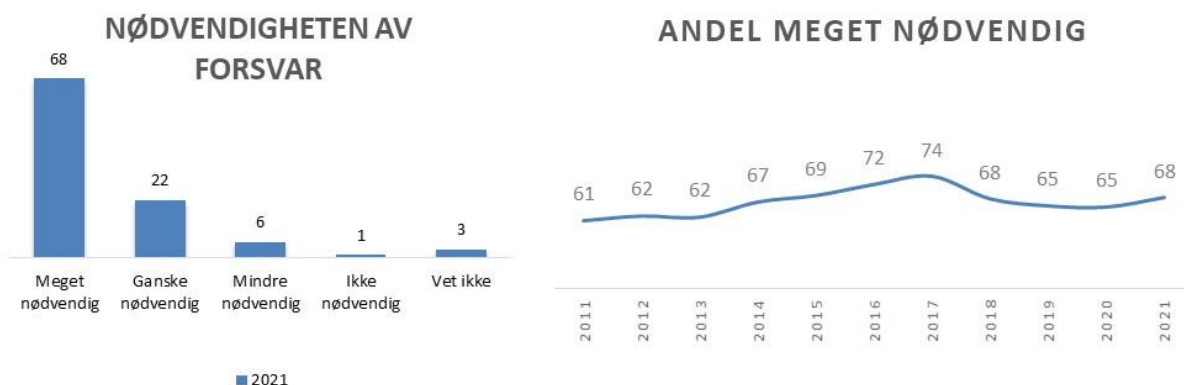
7 av 10 i befolkningen har et godt inntrykk av Forsvarets evne til å operere med andre allierte NATO-land. Fire prosent har et dårlig inntrykk, og ti prosent svarer «vet ikke». Over 6 av 10 (64 %) har et godt inntrykk av Forsvarets evne til å operere med sivile aktører som politiet, Røde kors og redningsetater. Syv prosent har et dårlig inntrykk, mens 12 prosent svarer at de ikke vet. Når det gjelder internt i Forsvaret, er det i underkant av halvparten av befolkningen som har et godt inntrykk av dette (45%). Her er imidlertid «vet ikke»-andelen høyere enn på de andre aktørene (23%). Syv prosent har et dårlig inntrykk av Forsvarets evne til å operere internt.

Yngre under 30 år har et noe bedre inntrykk av evnen til å operere internt, men har et noe dårligere inntrykk av evnen til å operere med eksterne, sammenlignet med eldre grupper. Mens over halvparten av de unge har et godt inntrykk av Forsvarets evne til å operere internt (53%), er det bare 4 av 10 blant de over 60 år (39%). Og mens det er i overkant av 6 av 10 blant de under 30 år som har et godt inntrykk av evnen til å operere med allierte NATO-land (74%), er det i overkant av 7 av 10 hos de over 60 år (72%).

Vi finner små fylkesvise skiller i inntrykket av Forsvarets evne til å operere med ulike aktører.

3.3. Nødvendighet av Forsvaret

Figur 11 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) t.v. og andel meget nødvendig: 2011-2021 t.h.

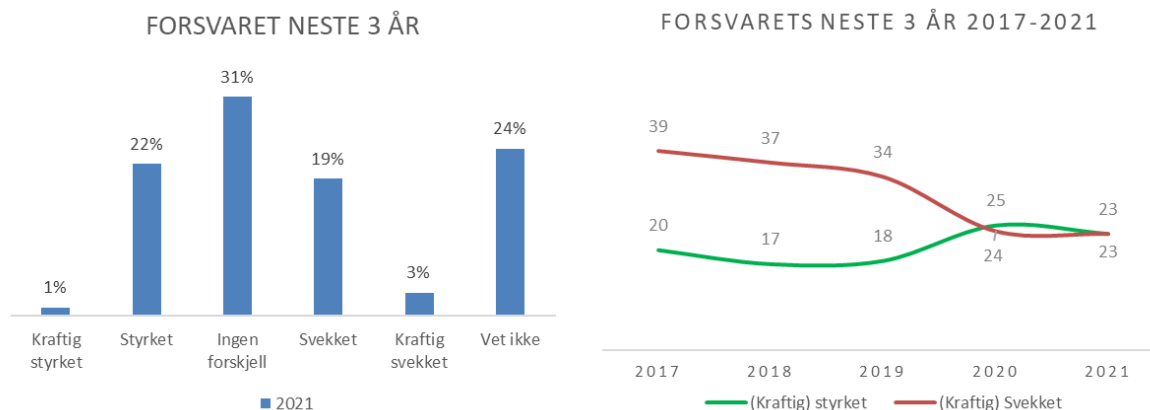
I underkant av 7 av 10 (68 %) mener at det er meget nødvendig å ha et forsvar i dagens situasjon. I overkant av 2 av 10 (22 %) mener det er ganske nødvendig. Svært få mener det er mindre nødvendig eller at det ikke er nødvendig (7%).

I perioden 2011-2017 steg andelen som mente det var meget nødvendig med et forsvar i Norge, mens denne andelen har vært noe lavere i årene etter. Andelen som mener forsvar i Norge er meget nødvendig, øker med tre prosentpoeng sammenlignet med 2020.

Andelen som mener at det er meget nødvendig øker med alder. Mens det er 46 prosent blant de under 30 år som mener det er meget nødvendig, er det 79 prosent blant de i

alderen 60 år eller eldre.

Figur 12 Mener du at Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene? (Q8_copy)

Befolkningen har ulike meninger om Forsvarets fremtid. Like mange mener Forsvaret kommer til å bli styrket som svekket de neste tre årene. 23 prosent mener at Forsvaret vil bli styrket og 23 prosent mener Forsvaret vil bli svekket. 3 av 10 mener at det ikke blir noen forskjell i løpet av de neste tre årene. 24 prosent svarer «vet ikke».

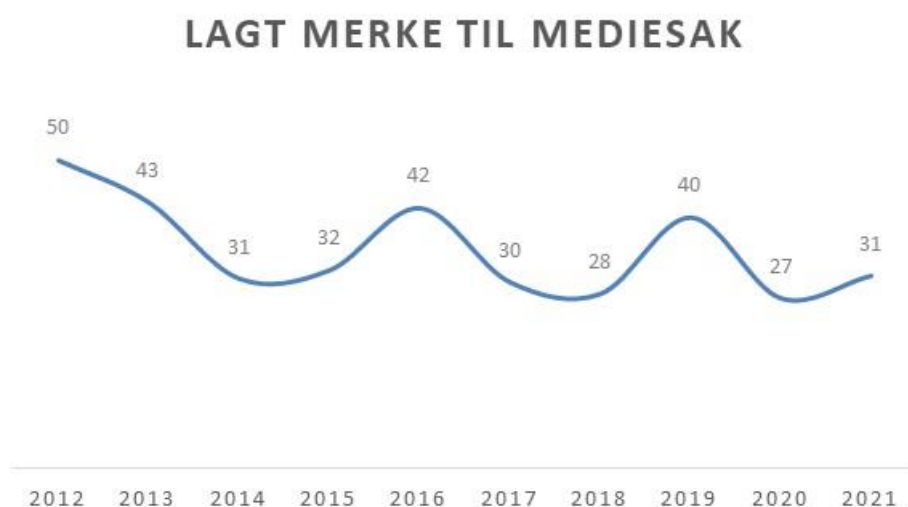
I perioden 2017-2019 sank andelen som mente at Forsvaret ville bli svekket noe. I 2020 sank denne andelen betydelig, med hele 9 prosentpoeng. Resultatet for 2021 er svært likt 2020.

Andelen som tror Forsvaret blir svekket er stigende med alder, men dette skyldes i stor grad også at yngre deler av befolkningen er usikre på Forsvarets fremtid. Andelen innbyggere som tror Forsvaret blir svekket er størst i Troms (33%). Det motsatte er tilfellet for Finnmark (16%) og Trøndelag (15%).

4. Forsvaret i media

Undersøkelsen spør om hvilke saker respondentene har lagt merke til i media den siste tiden, hvor Forsvaret ble omtalt. Hvis vi tar utgangspunkt i de som nevner en eller flere saker, kan vi si noe Forsvarets oppmerksomhet gjennom media⁵.

Figur 13 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til én eller flere saker⁶

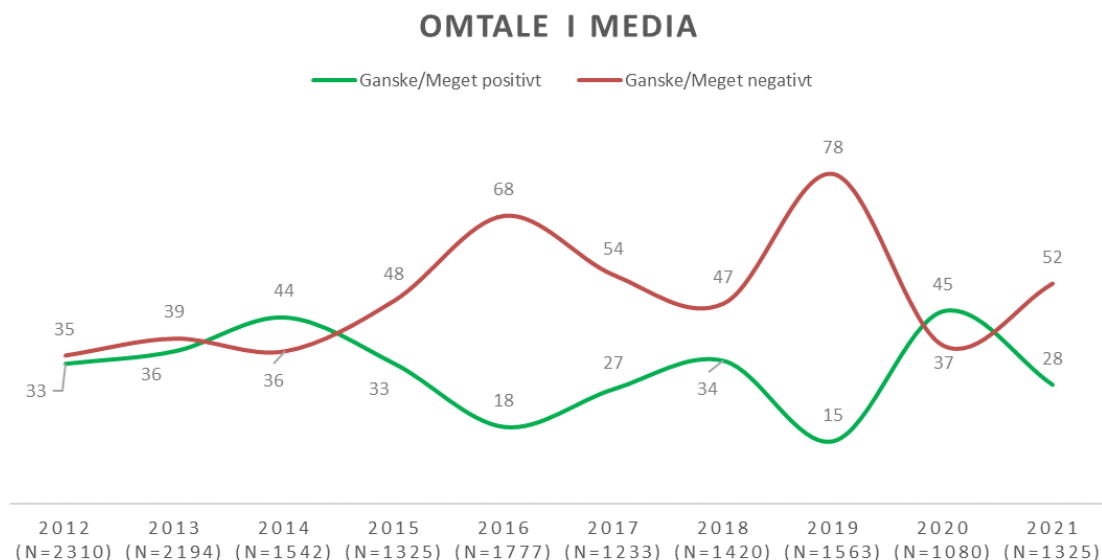
Medieoppmerksomheten til Forsvaret varierer fra år til år. Fra 2012 sank oppmerksomheten vesentlig frem til 2014. Halvparten av innbyggerne hadde lagt merke til en sak i 2012, mot kun 31 prosent i 2014. Oppmerksomheten i 2014 og 2015 var omtrent lik, men steg betydelig fra 2015 til 2016. Fra 2016 til 2017 synker medieoppmerksomheten tilbake til nivået i 2014 og 2015. Oppmerksomheten er relativt lik i 2018 som i 2017, før oppmerksomheten økte igjen i 2019. I 2020 var nivået på medieoppmerksomheten den laveste siden 2012. I 2021 ser vi at medieoppmerksomheten er noe høyere enn i 2020, men ikke like høy som toppårene 2016 og 2019.

Undersøkelsen kartlegger også hvorvidt mediesakene var positive eller negative for Forsvaret.

⁵ Av metodiske årsaker bør dette målet primært brukes til å sammenlikne relative forskjeller, ikke som et absolutt mål

⁶ «Ubesvart» er utelukket i prosentueringsgrunnlaget. I 2012-2014 var det svartvang på spørsmålet, mens i 2015- var det ikke svartvang (med hhv. 5-10 prosent ubesvart). Om de som ikke har svart på spørsmålet faktisk har lagt merke til en sak eller ei, er umulig å vite. Hvis de som er «ubesvart» ikke er likt fordelt mellom andelen som har sett / ikke sett saker i media, vil sammenligningsgrunnlaget være noe unøyaktig. Derfor vil det mest korrekte sammenligningsgrunnlaget være 2012-2014 for seg, og 2015- for seg. Hvis vi forutsetter at de som ikke har svart på spørsmålet er fordelt mellom å ha sett en sak eller ei, lik de som har svart på spørsmålet, kan vi sammenligne alle årene direkte.

Figur 14 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29) Basert på først nevnte sak.

Etter at vi i 2020, for første gang på 6 år, opplevde at flere av mediasakene innbyggerne hadde sett/hørt om Forsvaret var positive enn negative, viser resultatene for 2021 at det er en klart høyere andel av innbyggerne som vurderer sakene de har lest/sett/hørt om Forsvaret som negative.

I 2012 og 2013 ble like stor andel av mediasakene oppfattet som positive som andelen negative. I 2014 ble en noe større andel av sakene oppfattet som positive fremfor negative. Etter 2014 har andelen negative saker økt vesentlig, og andelen positive saker sunket vesentlig. Endringen fra 2015 til 2016 var betydelig, og skiller seg vesentlig ut fra alle tidligere år. Hele 68 prosent av sakene som ble nevnt ble oppfattet som negativt for Forsvaret, mens kun 18 prosent av sakene ble oppfattet som positivt. I perioden etter 2016 er trenden positiv frem til våren 2018. I 2019 nådde andelen negative saker en ny topp, primært grunnet ulykken med KNM Helge Ingstad. Hele 78 prosent oppga at sakene de hadde lagt merke til var negative for Forsvaret. I 2020 snudde dette, og mediasakene ble vurdert som mer positive.

I 2021 ser vi at over halvparten anser mediasakene de la merke til som negative og 28 prosent positive. 19 prosent vurderer mediasakene som verken positive eller negative.

Figur 15 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? Første sak nevnt (Q28)⁷

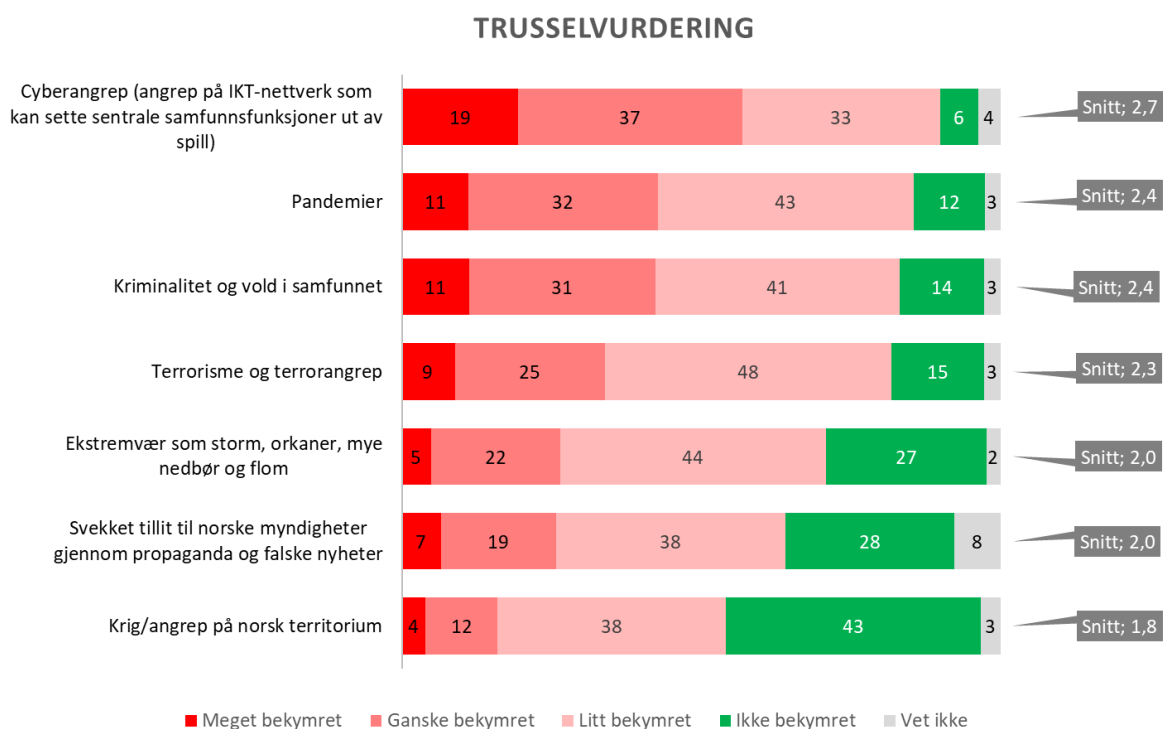
Mediesakene folk nevner i 2021 er flere, og mange henger igjen fra tidligere år. Spesielt er ulykken med KNM Helge Ingstad («Helge Ingstad», «fregatten», «fregatt» og «KNM» er trolig tilknyttet denne saken) mye nevnt. Det er også flere som nevner saken hvor en Amerikansk atomubåt besøker Tromsø, tilbaketrekkingen fra Afghanistan, trakassering i Forsvaret, Frode Berg-saken og Evenes-utbyggingen. Kompani Lauritzen nevnes av flere og vurderes i all hovedsak som en positiv mediesak.

⁷ Ordskyene illustrerer ord nevnt i beskrivelse av første mediesak respondentene nevner. Ordene som fremgår i ordskyene er nevnt minst 10 ganger. Bindeord er fjernet.

5. Trusselbilde og forsvarsevne

5.1 Trusselvurdering

Figur 16 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)⁸

Befolkningen er mest bekymret for (1) cyberangrep etterfulgt av (2) pandemier og (3) kriminalitet og vold i samfunnet.

Omtrent 9 av 10 i befolkningen er i ulik grad bekymret for Cyberangrep. 2 av 10 er meget bekymret, i underkant av 4 av 10 er ganske bekymret og i overkant av 3 av 10 er litt bekymret. Bekymringen er ikke like sterk for pandemier og kriminalitet og vold i samfunnet, men likevel er det henholdsvis 85 prosent og 83 prosent som er bekymret i ulik grad.

Noen færre er bekymret for (4) terrorisme og terrorangrep. 8 av 10 er bekymret, hvorav i underkant av 5 av 10 (48 %) er litt bekymret og 25 prosent er ganske/meget bekymret.

7 av 10 er bekymret for (5) ekstremvær som storm, orkaner, mye nedbør og flom (71 %). I overkant av 4 av 10 (44 %) er litt bekymret, mens 2 av 10 (22 %) er ganske eller meget bekymret.

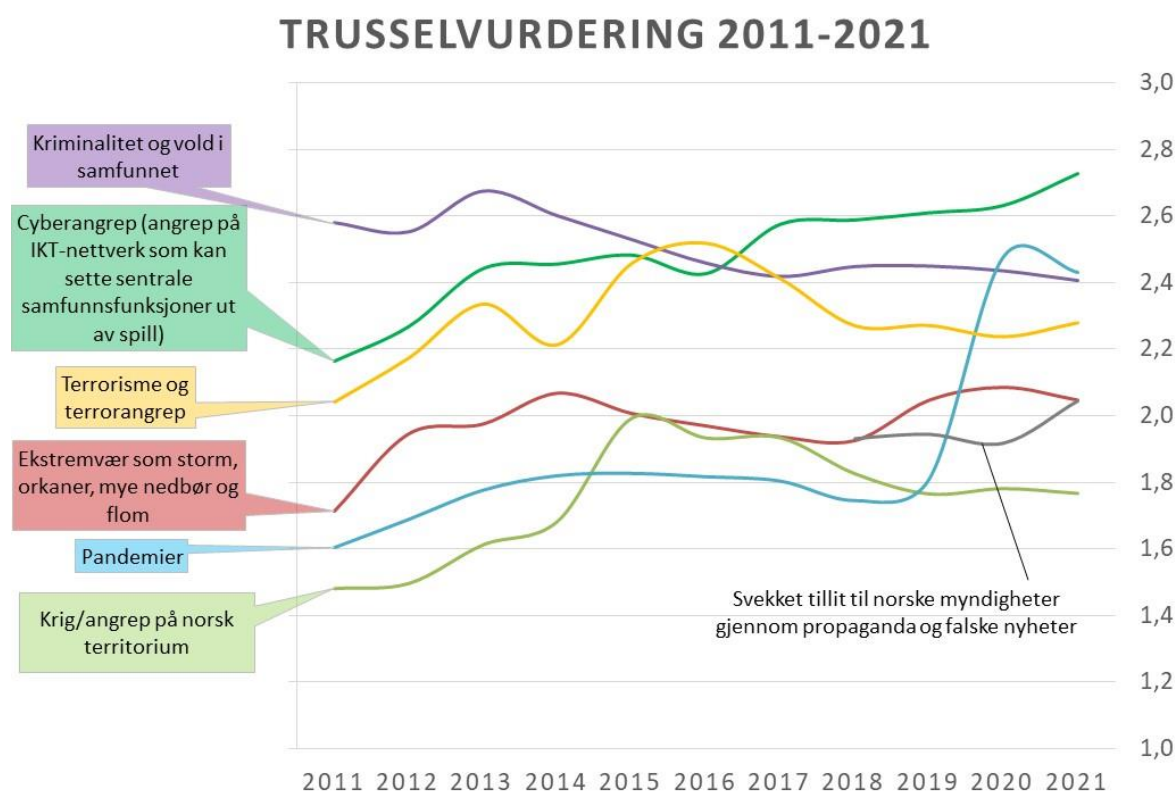
⁸ Snittverdier: 1=Ikke bekymret, 4=Meget bekymret.

I overkant av 6 av 10 av innbyggerne er bekymret for (6) svekket tillit til norske myndigheter gjennom propaganda og falske nyheter (64%). Litt over halvparten av innbyggerne er i ulik grad bekymret for (7) krig/angrep på norsk territorium. Det er henholdsvis 26 og 16 prosent som er ganske eller meget bekymret for disse hendelsene, mens en relativt stor andel (i underkant av 4 av 10) er litt bekymret.

Menn er i snitt noe mindre bekymret for krig eller angrep på norsk territorium, terrorisme og terrorangrep, ekstremvær som storm, orkaner, mye nedbør og flom, pandemier og kriminalitet og vold i samfunnet. Menn er noe mer bekymret for cyberangrep enn kvinner. Bekymringen for terrorisme og terrorangrep, cyberangrep og kriminalitet og vold i samfunnet er stigende med alder. Bekymringen for pandemier er relativ lik på tvers av aldersgruppene. Lavt utdannede er i snitt noe mer bekymret for kriminalitet og vold i samfunnet.

Under ser vi befolkningens trusselvurdering de siste årene. Det er mindre endringer i trusselvurderingen på de fleste trusselfarar, sammenlignet med 2020. Økende bekymring knyttes primært til internett: Vi finner en økende bekymring at tilliten til norske myndigheter skal svekkes på grunn av propaganda og falske nyheter (5 prosentpoeng flere er i ulik grad bekymret). Det er også noen flere som har blitt meget bekymret for cyberangrep (4 prosentpoeng). Under figuren kommenteres den historiske utviklingen.

Figur 17 Trusselvurdering: 2011-2021⁹

⁹ I 2011-2015 var trusselen «terrorisme og terrorangrep» benevnt som «terrorisme mot sivilbefolkningen»

Samlet sett var trusselvurderingen svakt økende i perioden 2011-2013. Siden 2013 har bekymringen for pandemier og ekstremvær vært relativt stabilt frem til 2018, mens befolkningen har blitt marginalt mer bekymret for ekstremvær i perioden 2018 til 2019. Bekymringen er like stor i 2020 som i 2019. Bekymringen for kriminalitet og vold i samfunnet har vært svakt avtakende siden 2013 og vært relativt stabilt de siste 4 årene. Bekymringen for pandemier har ligget relativt stabilt fra 2013 til 2019, men av naturlige årsaker endret denne seg radikalt våren 2020. I 2021 er det kun bekymringen for cyberangrep som er større enn pandemier. Bekymringen for cyberangrep, terror og krig/angrep på norsk territorium har variert siden 2013.

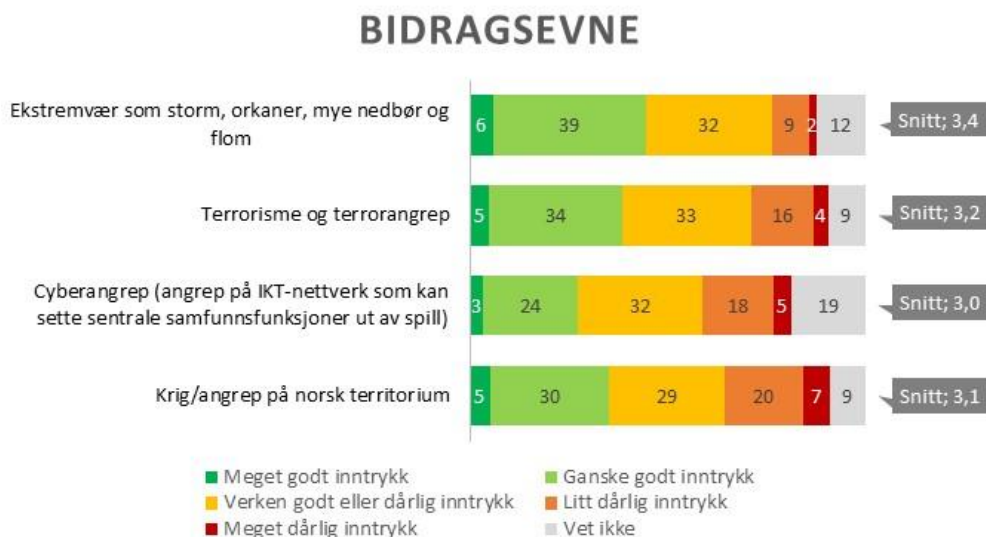
Mens frykten for terror sank i 2014, steg den frem til 2015/2016. Deretter har bekymringen for terror sunket frem til 2018, og siden vært stabilt.

Bekymringen for krig/angrep på norsk territorium steg kraftig fra 2014 til 2015. I 2015 var bekymringen for krig/angrep for første gang større enn pandemier, som frem til 2019 har vært det befolkningen har vært minst bekymret for av de ovennevnte trusselfarene. Bekymringen for krig/angrep har siden 2015 vært svakt avtakende, og de siste tre årene stabil.

Bekymringen for cyberangrep lå relativt stabilt i perioden 2013 til 2016. I 2017 var bekymringen for cyberangrep for første gang størst – etter en tydelig oppgang fra 2016. Dette skjedde samtidig som bekymringen for terror ble noe mindre. De siste to årene har bekymringen økt.

5.2 Bidragsevne og oppgavehåndtering

Figur 18 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)¹⁰

Når det kommer til Forsvarets bidragsevne i møte med disse truslene, har befolkningen best inntrykk av Forsvaret med tanke på ekstremvær. Relativt få (11 %) har dårlig inntrykk, i overkant av 3 av 10 (32 %) har verken godt eller dårlig inntrykk, og over 4 av 10 har godt inntrykk (45%).

Det er også en høy andel av innbyggerne som har et godt inntrykk av Forsvarets bidragsevne til å møte terrorisme og terrorangrep. 2 av 10 (17 %) har dårlig inntrykk, noen flere har verken godt eller dårlig inntrykk (33 %) og 4 av 10 (39 %) har et godt inntrykk.

Befolkningen er noe mer splittet i synet på Forsvarets bidragsevne når det kommer til cyberangrep og krig/angrep på norsk territorium. Over 2 av 10 er usikre på Forsvarets bidragsevne når det kommer til cyberangrep (22%), 27 prosent har et godt inntrykk. Tilsvarende bilde finner vi når vi ser på Forsvarets bidragsevne ved krig/angrep på norsk territorium. 27 prosent har dårlig inntrykk, 35 prosent godt.

I neste figur ser vi historisk utvikling i befolkningens inntrykk av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene. Resultatene for 2021 er forholdsvis like fjorårets.

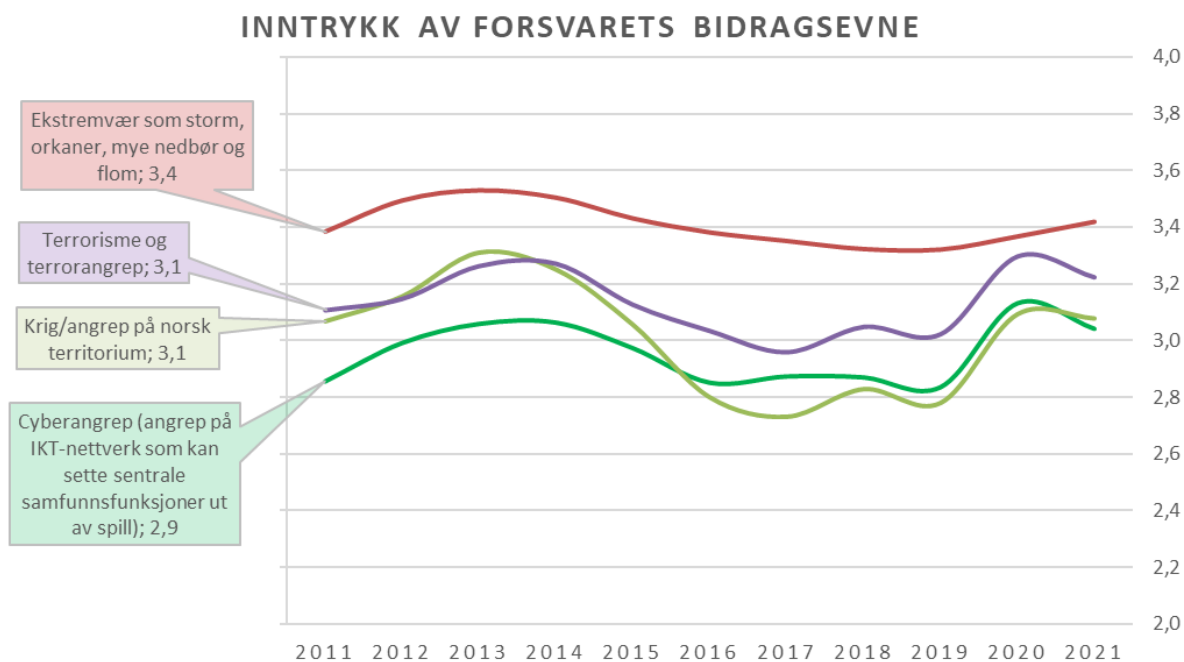
Befolkningen har de siste to årene fått vesentlig bedre inntrykk av Forsvarets bidragsevne med tanke på terrorisme og terrorangrep, krig/angrep på norsk territorium og cyberangrep. Inntrykket av Forsvarets bidragsevne med tanke på ekstremvær har vært relativt lik de siste årene, men med en svak oppgang fra 2020 til 2021 (3 prosentpoeng opp). Sammenligner vi mot 2020 er det inntrykket av Forsvarets

¹⁰ Snittverdier: 1=meget dårlig inntrykk, 5=meget godt inntrykk.

bidragsevne mot terrorisme og terrorangrep som har den største nedgangen (4 prosentpoeng ned).

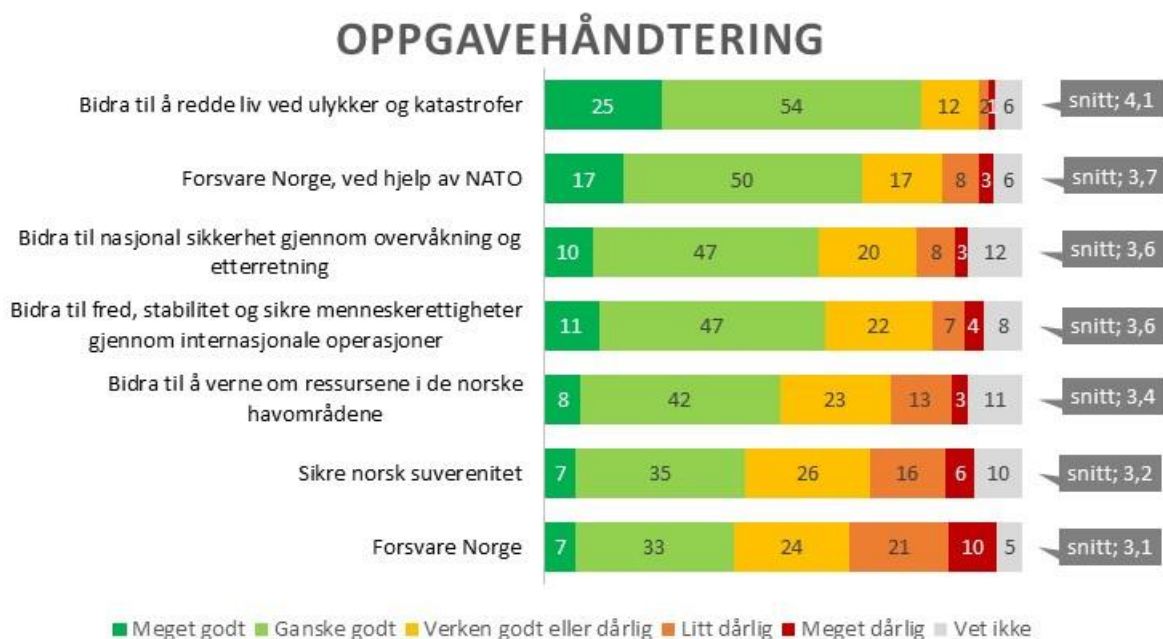
Inntrykket av Forsvarets bidragsevne til å møte truslene ble noe forbedret i perioden 2011-2013, forble relativt uendret frem til 2014, og har falt noe frem til 2016. Siden har det vært relativt stabilt frem til 2020/2021, da inntrykket av Forsvarets bidragsevne ble forbedret for alle trusler.

Figur 19 Forsvarets bidragsevne: 2011-2021.¹¹

¹¹ I 2011-2015 ble «terrorisme og terrorangrep» benevnt som «terrorangrep på norsk infrastruktur og ressurser som angrep på kraftnettverk, jernbanelinjer og oljeinstallasjoner»

Figur 20 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4)¹²

Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets evne til (1) å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer. Nær 8 av 10 (79 %) mener Forsvaret løser/vil kunne løse denne oppgaven godt. Svært få (3 %) mener Forsvaret løser oppgaven dårlig.

Nesten 7 av 10 (67 %) mener Forsvaret gjør en god jobb med å (2) Forsvare Norge, ved hjelp av NATO. 1 av 10 (11 %) mener Forsvaret gjør en dårlig jobb. Nesten 6 av 10 mener Forsvaret gjør en god jobb med å (3) bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner, og å (4) bidra til nasjonal sikkerhet gjennom overvåkning og etterretning. 1 av 10 (11%) mener Forsvaret gjør en dårlig jobb på de samme to områder.

Å (5) verne om ressursene i de norske havområdene skårer noe dårligere. En noe lavere andel av befolkningen mener at Forsvaret løser oppgaven godt (5 av 10) samtidig som en større andel mener at de vil løse oppgaven dårlig (16 %).

Befolkningen er mer splittet i synet på Forsvarets arbeid med å sikre norsk suverenitet og å forsvare Norge. Rundt 4 av 10 mener de gjør / vil kunne gjøre en god jobb, mens henholdsvis 22 og 32 prosent mener de gjør / vil kunne gjøre en dårlig jobb.

Kvinner er generelt mer usikre på Forsvarets oppgavehåndtering (flere kvinner enn menn svarer at de ikke vet). Til tross for dette vurderer kvinner Forsvaret klart bedre med tanke på evne til å Forsvare Norge, og en del bedre med tanke på å bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale, sammenlignet med menn.

Når NATO nevnes eksplisitt sammen med det norske Forsvaret, har befolkningen større tro på at Forsvaret er i stand til å forsvare Norge enn når kun Forsvaret nevnes. Dette

¹² Snittverdier: 1=Meget dårlig, 5=Meget godt.

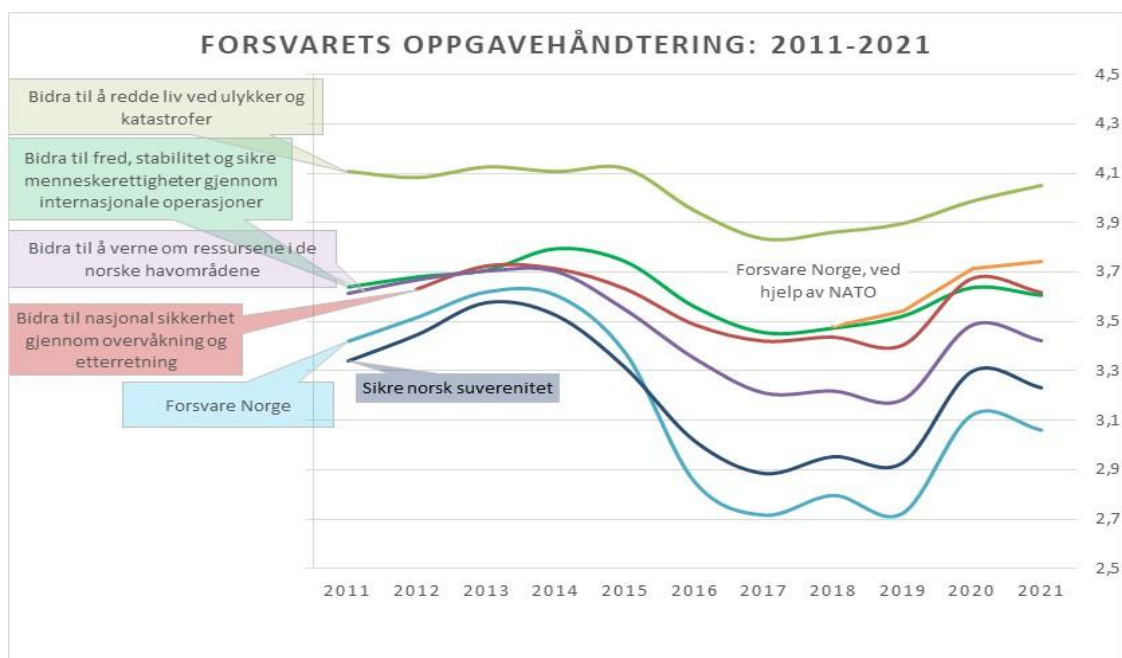
resultatet er validert gjennom flere undersøkelser gjennomført for Forsvaret de siste tre årene. De yngste innbyggerne har bedre inntrykk av Forsvarets evne til å forsvare Norge, mens aldersforskjellene er mindre når også NATO nevnes.

Befolkningen vurderer generelt Forsvarets oppgavehåndtering som bedre i 2020 og 2021, sammenlignet med perioden 2016 – 2019. Dette gjelder samtlige oppgaver, men spesielt gjelder dette Forsvarets evne til å sikre norsk suverenitet, forsvare Norge, bidra til nasjonal sikkerhet gjennom overvåkning og etterretning og bidra til å verne om ressursene i de norske havområdene.

Forsvarets oppgavehåndtering har ifølge befolkningen jevnt over blitt noe bedre i perioden 2011-2013, og dårligere fra 2014-2017. Den kraftigste nedgangen ser vi likevel mellom 2015 og 2016. Forsvaret blir vurdert dårligere på samtlige oppgaver. Nedgangen fortsetter i perioden 2016 til 2017, men endringen er mindre markant enn fallet mellom 2015 og 2016. Vi ser et forholdsmessig lavt nivå og mindre endringer i perioden 2017-2019, men opplever et løft for samtlige oppgaver i 2020, som også holder seg relativt stabilt inn i 2021.

Sammenligner vi 2020 med 2021, ser vi at befolkningen gir en noe dårligere vurdering til oppgaver som å bidra til nasjonal sikkerhet (ned 2 prosentpoeng), bidra til å verne ressursene i de norske havområdene (ned 3 prosentpoeng), forsvare Norge (ned 2 prosentpoeng) og sikre norsk suverenitet (ned 2 prosentpoeng). Imidlertid gir befolkningen en bedre vurdering av håndteringen av å bidra til å redde liv ved ulykker (opp 2 prosentpoeng) og forsvare Norge ved hjelp av NATO (opp 3 prosentpoeng).

Figur 21 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2021¹³

¹³ I 2011-2015 var oppgavene «Sikre norsk suverenitet på land, til sjøs og i luften» (2016-: «sikre norsk suverenitet») og «Bidra til å forsvare Norge og allierte land» (2016-: «Forsvare Norge»). I 2011 var påstanden «Bidra til å redde liv som en del av redningstjenesten» (2012-: Bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer).

6. NATO

6.1 Syn på NATO

Figur 22 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av NATO? (Q13_copy_1)

I underkant av 7 av 10 (68 %) har et godt inntrykk av NATO, mens svært få (8 %) har dårlig inntrykk av NATO. Menn har et noe bedre inntrykk av NATO enn kvinner, delvis fordi kvinner i noe mindre grad har en formening. Vi ser også at inntrykket bedres noe med alderen. Inntrykket av NATO har blitt målt i innbyggerundersøkelsen de siste fire årene. sammenlignet med 2018 ble inntrykket av NATO noe bedre i 2019, og har vært stabilt de siste tre årene, inkludert 2021.

Figur 23 Hvor god eller dårlig kjennskap har du til NATOs formål? (Q11_copy_1)

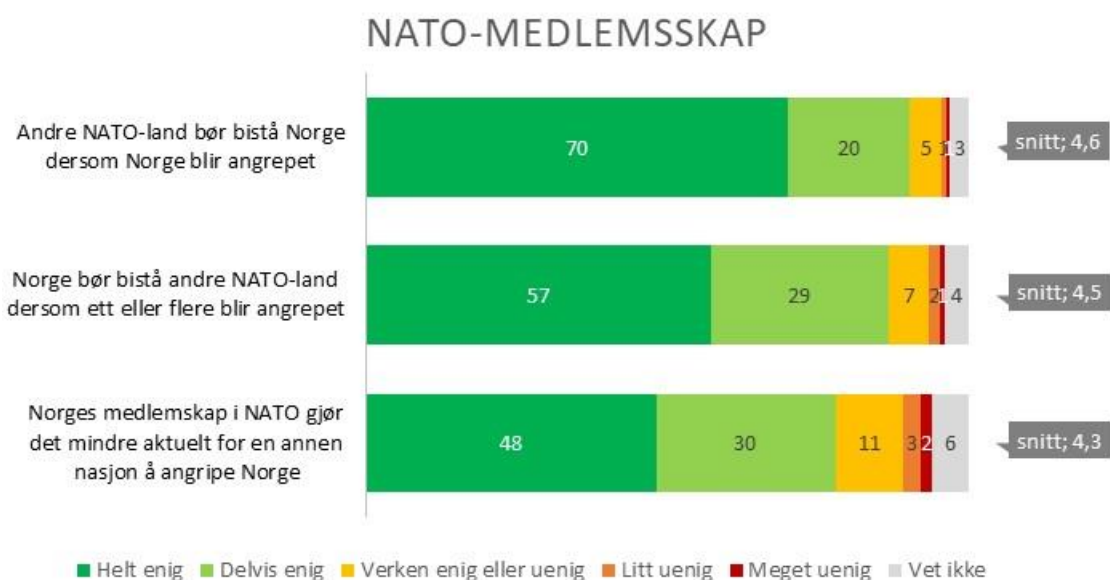

I spørsmålet om kjennskap til NATOs formål oppgir i overkant av 4 av 10 (43%) at de har god kjennskap til NATOs formål. Litt under 4 av 10 har verken god eller dårlig kjennskap (39 %), mens 1 av 10 (14 %) har dårlig kjennskap til NATOs formål. Menn oppgir å ha vesentlig bedre kjennskap til NATOs formål. Høyt utdannede har også bedre kjennskap til NATO enn lavt utdannede.

Kjennskapen har vært relativt stabil i perioden 2018 – 2021, men opplever en svak tilbakegang det siste året (4 prosentpoeng færre har god kjennskap til NATOs formål).

6.2 Norge og NATO

Figur 24 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)

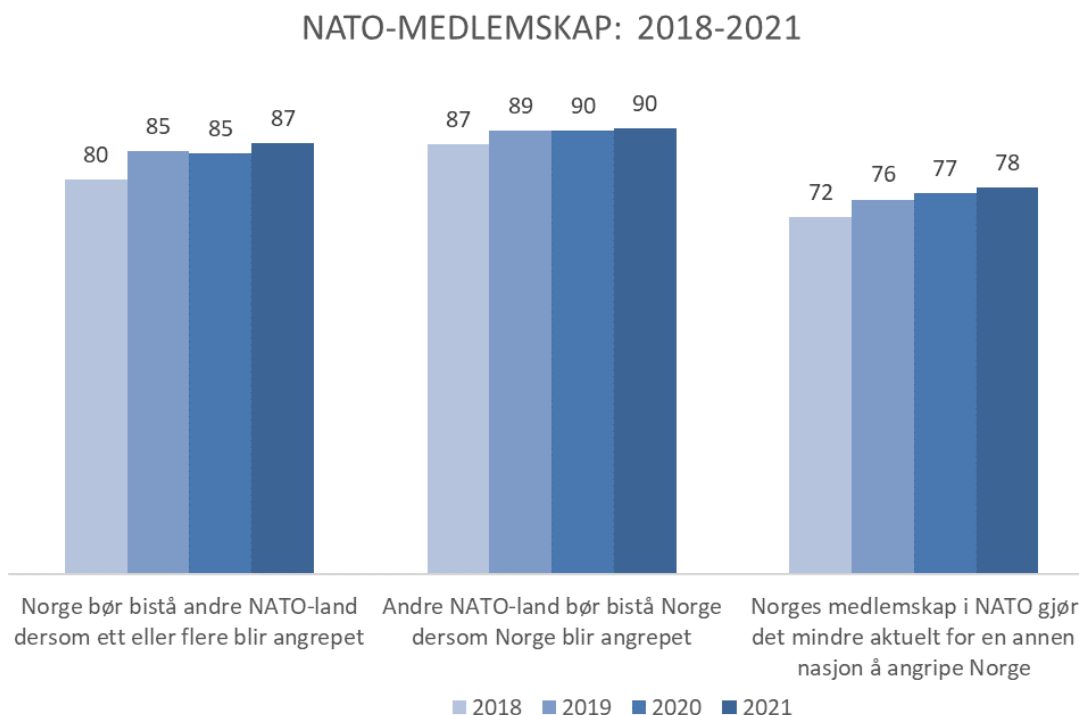

De aller fleste innbyggerne mener andre NATO-land bør bistå Norge dersom Norge blir angrepet (90 %). Nær like mange mener Norge bør bistå andre NATO-land dersom ett eller flere blir angrepet (87 %). Det kan tolkes som at befolkningen i stor grad er enige i både pliktene og rettighetene Norge har som NATO-medlem.

De aller fleste (78 %) mener også at Norges medlemskap i NATO er avskrekkende (gjør det mindre aktuelt for en annen nasjon å angripe Norge).

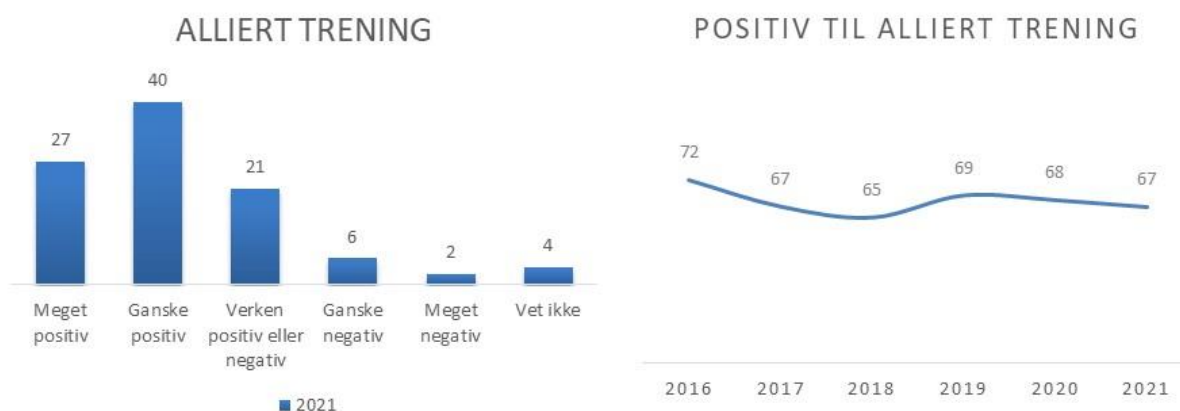
En større andel menn er enige i samtlige påstander, sammenlignet med kvinner. Det er noe høyere andel blant de yngste innbyggerne som ikke er enige i påstandene.

Figur 25 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Andel ganske/helt enig 2018-2021 (Q31)

Enigheten om påstandene knyttet til NATO, har vært relativt stabil de fire årene som målingen er gjennomført. I perioden 2018-2019 ble flere innbyggere enige i at Norge bør bistå andre NATO-land dersom ett eller flere blir angrepet, og marginalt flere ble enige i at Norges medlemskap i NATO gjør det mindre aktuelt for en annen nasjon å angripe Norge.

Figur 26 Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33)

I underkant av 7 av 10 (67%) er positive til at andre NATO-land trener og øver i Norge (68 %). I underkant av 1 av 10 (8%) er negative, mens ca. 2 av 10 er verken positive eller negative.

Menn er betydelig mer positive til at andre NATO-land trener og øver i Norge sammenlignet med kvinner. De under 30 år er også noe mindre positive enn eldre innbyggere, og innbyggere i alderen 45-59 år er mest positive. Med hensyn til geografi, er skepsisen størst blant innbyggere i Finnmark, Innlandet og Troms hvor henholdsvis 61, 63 og 64 prosent er positive. Det motsatte gjelder innbyggere i Agder (76%), Rogaland og Vestland (71%).

I 2016 var oppslutningen rundt alliert trening høyest (72 % var positive), mens andelen positive sank noe frem til 2018. I 2019 er andelen positive noe høyere enn i 2018. I 2020 og 2021 ligger resultatet på samme nivå, men to prosentpoeng ned i 2021, sammenlignet med 2019.

7. Forsvarets enheter

På neste de neste sidene vises kjennskap til- og vurdering av Forsvarets enheter.

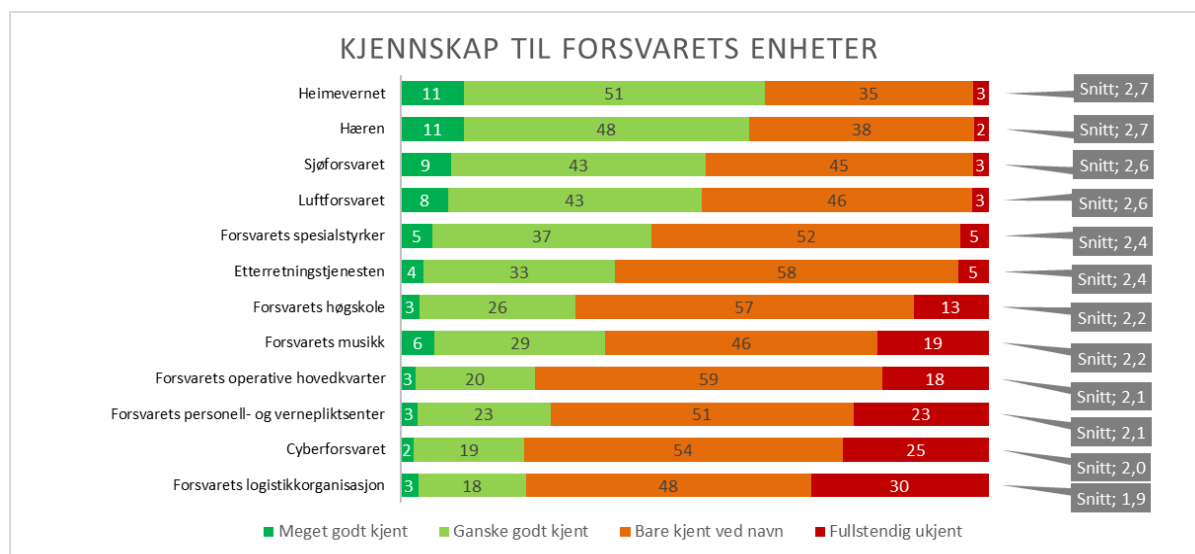
Heimevernet og Hæren er best kjent, deretter Sjøforsvaret og Luftforsvaret. Henholdsvis 62, 59, 52 og 51 prosent kjenner disse enhetene meget/ganske godt. De fleste andre kjenner disse enhetene bare ved navn. Kjennskapen i 2021 er svært lik sammenlignet med i 2020, selv om vi registrer ett til to prosentpoengs fall på kjennskapen til enhetene nevnt over.

Kjennskap til enhetene har holdt seg relativt stabilt i forhold til hverandre. Som figur 28 under viser, har de fleste enhetene blitt noe bedre kjent med årene, selv om kjennskapen til enhetene har vært relativt stabil de siste fem årene.

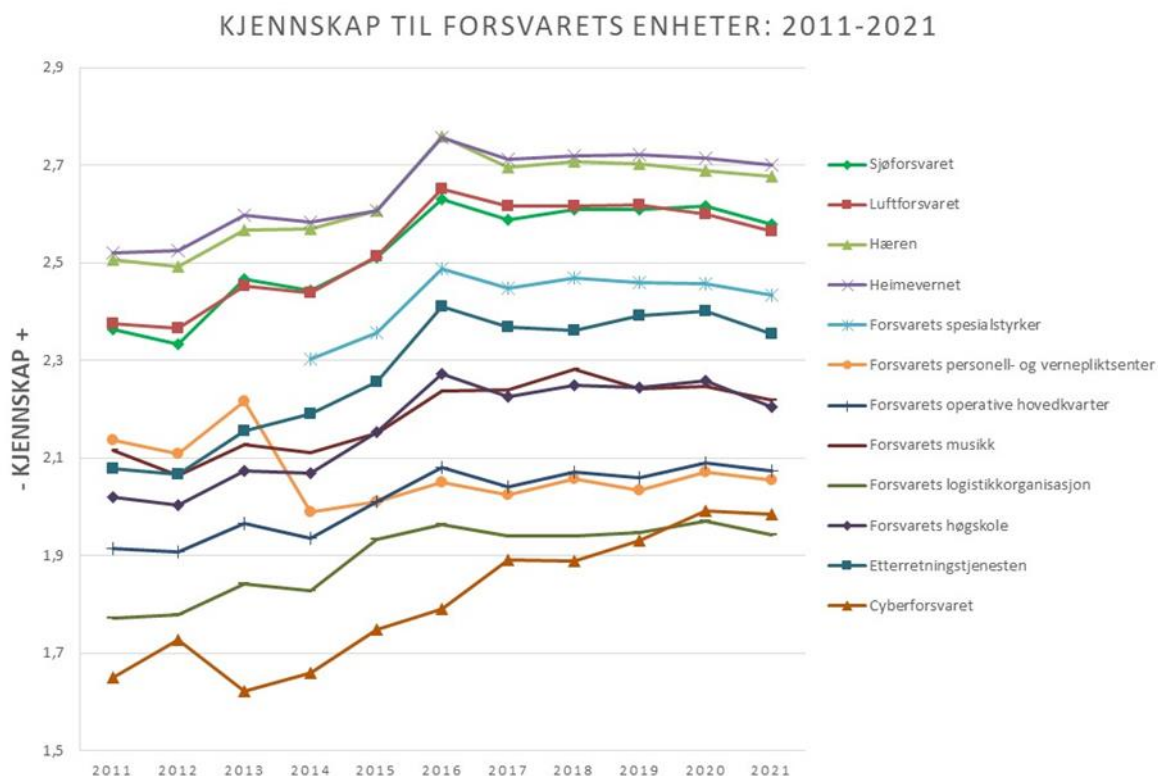
Etterretningstjenesten har blitt mest kjent, relativt til hvor kjent enhetene var i 2011, samtidig som enheten ikke har endret navn. 22 prosentpoeng flere sier at de kjenner Etterretningstjenesten godt i 2020, sammenlignet med 2011. Cyberforsvaret har også en sterk økning i kjennskap de siste 10 årene, fra at åtte prosent kjente enheten i 2011 til at 21 prosent kjenner i dag.

Kjennskapen til de ulike tjenestene «beveger» seg relativt likt – når en enhet blir bedre kjent, blir generelt sett de andre også bedre kjent. Det er et stort unntak: Forsvarets personell- og vernepliktsenter. Enheten byttet navn ved sammenslåing i 2014, fra Vernepliktsverket. Dette kan forklare nedgangen. Etter en tydelig økning i kjennskapen for de fleste enheter mellom 2015 og 2016, flater kjennskap mer ut for de fleste enhetene i perioden 2016-2021. Årene etter viser relativt like resultater, altså med unntak av Cyberforsvaret som har en tydelig økning og til dels Etterretningstjenesten som har blitt marginalt bedre kjent de siste 5 årene.

Figur 27 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)¹⁴

¹⁴ Snittverdier: 1=Fullstendig ukjent, 4=Meget godt kjent.

Figur 28 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2021¹⁵

De som har kjennskap til enhetene, vurderer de generelt sett godt. Det er svært få som har dårlig inntrykk (maks 11 %), mens det er flere som har *meget* godt/ganske godt inntrykk av enhetene (maks 63 %). Samtidig varierer «vet ikke»-andelen med kjennskap, se figur 31 på neste side. Inntrykket i 2021 ligger generelt på et tilsvarende nivå som det vi så i 2020, med et lite unntak av Forsvarets spesialstyrker som har to prosentpoeng høyere andel av innbyggerne som et godt inntrykk, Forsvarets logistikkorganisasjon har to prosentpoeng lavere andel som har godt inntrykk. De øvrige enhetene ligger på samme nivå som i fjor eller +/- ett prosentpoeng.

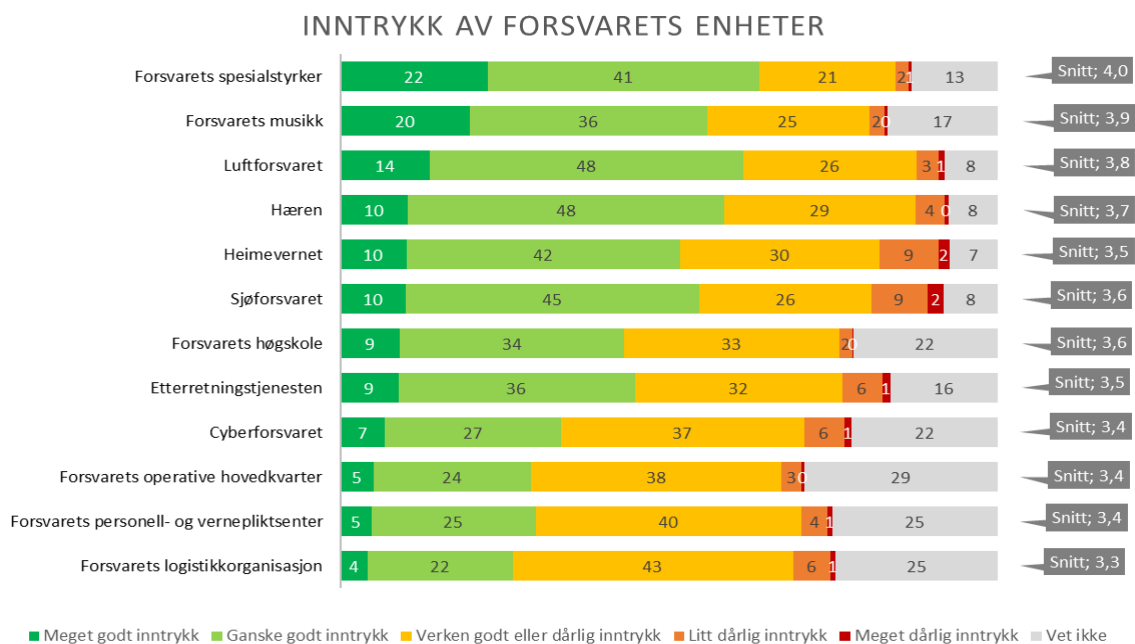
I perioden 2011-2013 ble inntrykket av samtlige enheter bedre¹⁶. Andelen med godt inntrykk økte i underkant av 11 prosentpoeng for de fleste enheter. I perioden 2013-2015 var inntrykket om lag det samme for enhetene, samtidig som inntrykket av Etterretningstjenesten og dels Forsvarets personell- og vernepliktsenter ble bedre. De fleste enheter opplevde nedgang i 2016. Etter 2016 har inntrykket av enhetene stabilisert seg. Det finnes tre unntak: Inntrykket av Forsvarets musikk ble styrket i både 2017 og 2018. Det var også en nevneverdig negativ utvikling for Etterretningstjenesten mellom 2017 og 2018. 4 prosentpoeng færre hadde positivt inntrykk av Etterretningstjenesten, og 5 prosentpoeng flere hadde negativt inntrykk. Dette ble i innbyggerundersøkelsen 2018 satt i sammenheng med Frode Berg-saken. Inntrykket av

¹⁵ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016-: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om «Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016-: «Cyberforsvaret»).

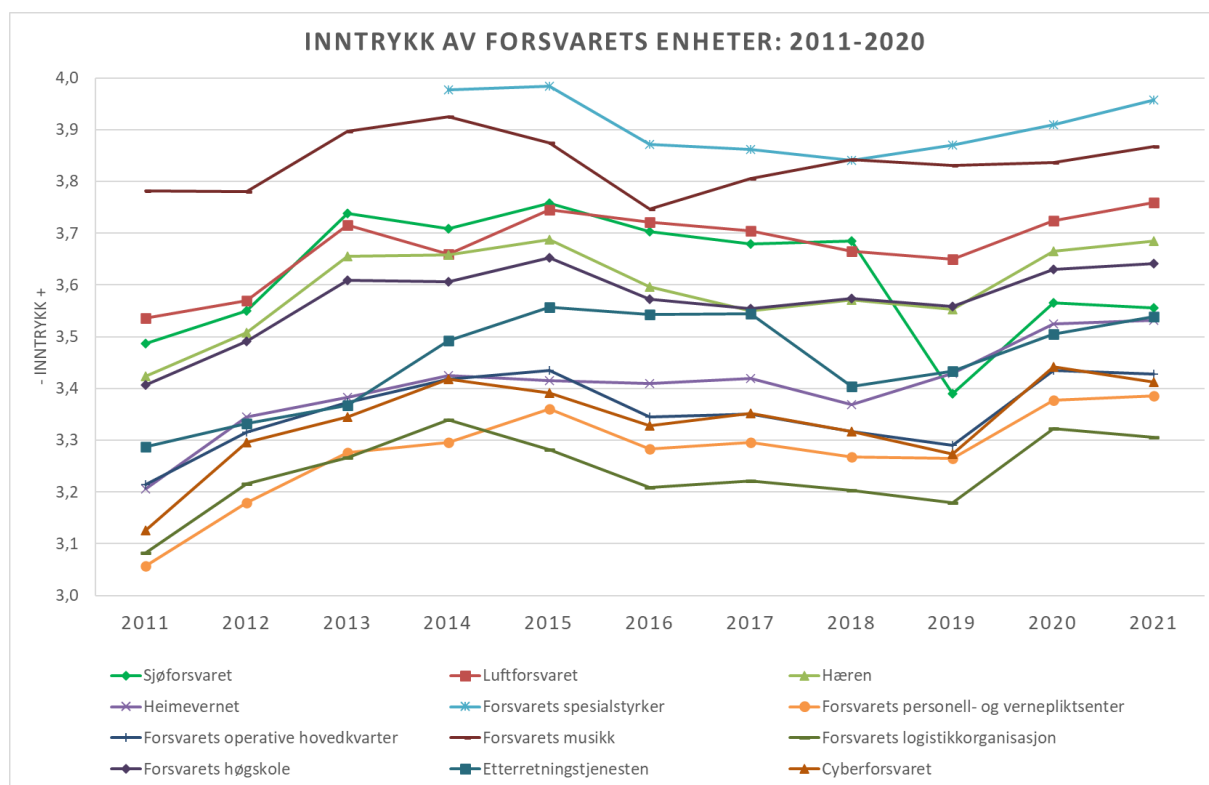
¹⁶ Vurderingen ble gjort av de som har kjennskap til enhetene.

Etterretningstjenesten var om lag det samme i 2019 som i 2018, men ble styrket i 2020 – et resultat som holder seg i 2021. Sjøforsvarets resultater i 2019 var også ekstraordinært. Vesentlig færre – 11 prosentpoeng – hadde et godt inntrykk av Sjøforsvaret i 2019 sammenlignet med 2018. Inntrykket av Sjøforsvaret ble i 2020 styrket, selv om det ikke kom tilbake på nivået før nedgangen i 2018/2019. I 2021 ligger inntrykket på samme nivå som i 2020.

Figur 29 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)¹⁷

¹⁷ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk

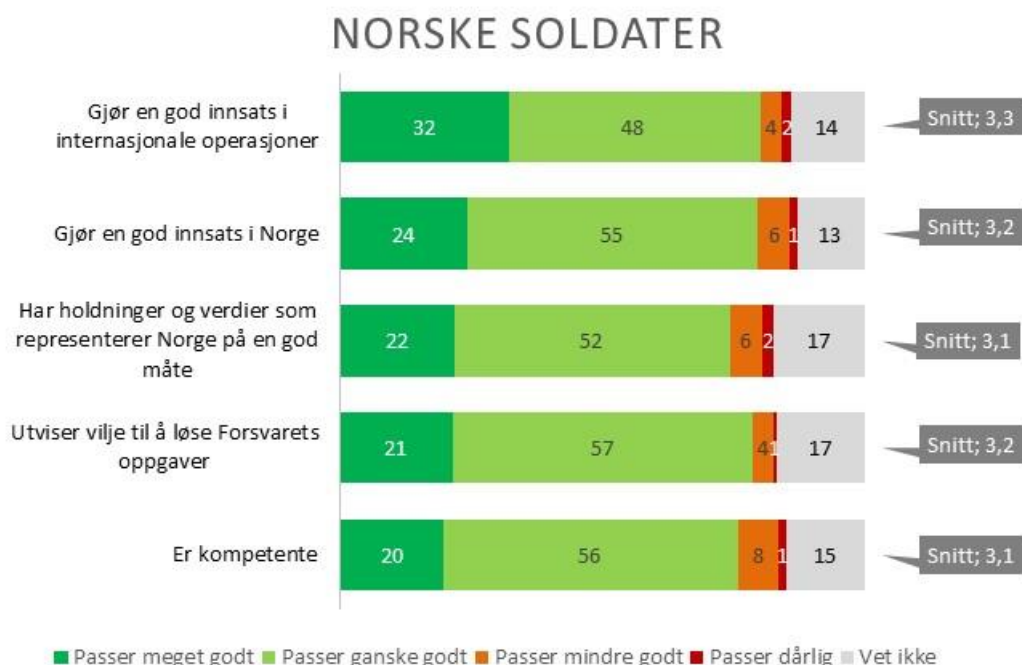
Figur 30 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2021¹⁸

Den generelle trenden er at de som har bedre kjennskap til enhetene, vurderer enhetene bedre enn de som har dårlig kjennskap. Dette er vanlig, da de som har dårlig kjennskap i større grad svarer «midt på treet» (de har i utgangspunktet ingen sterk formening, og velger enten å svare «vet ikke», eller «verken godt eller dårlig inntrykk»).

¹⁸ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016-: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om «Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016-: «Cyberforsvaret»).

8. Norske soldater

Figur 31 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)¹⁹

Befolkningen har generelt et godt inntrykk av norske soldater. 8 av 10 synes at beskrivelsen «gjør en god innsats i internasjonale operasjoner» passer ganske eller meget godt for norske soldater. Like mange synes det samme om beskrivelsene «gjør en god innsats i Norge». Beskrivelsene «er kompetente» mener 76 prosent passer godt eller ganske godt om norske soldater, og «har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte» er det 74 prosent som mener passer. I årets undersøkelse er det lagt til en ny beskrivelse, «Utviser vilje til å løse Forsvarets oppgaver»²⁰. 79 prosent mener dette er en beskrivelse som passer godt om norske soldater.

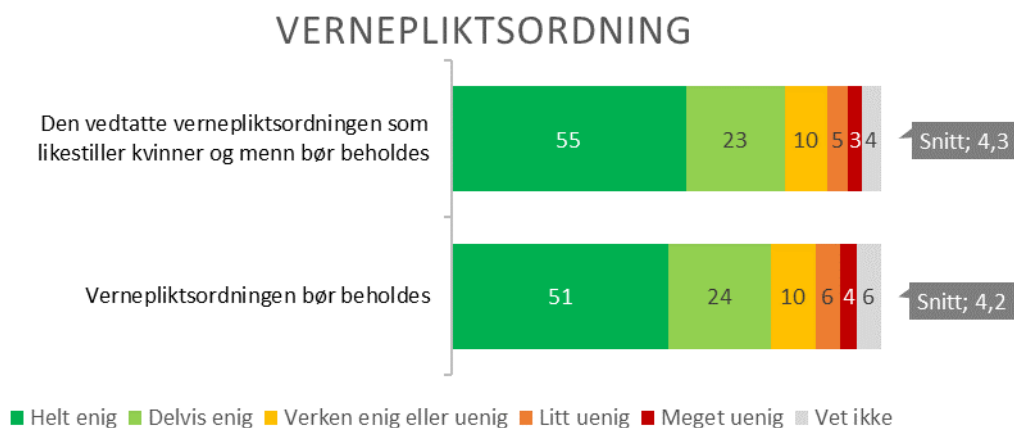
Norske soldater vurderes godt av hele befolkningen, uavhengig av kjønn, alder og utdanning. Resultatene har vært relativt stabile i flere år. Resultatene ligger på nivå med fjoråret.

¹⁹ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

²⁰ «Utviser vilje til å løse Forsvarets oppgaver» ble første gang stilt i 2021.

9. Verneplikt

Figur 32 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)

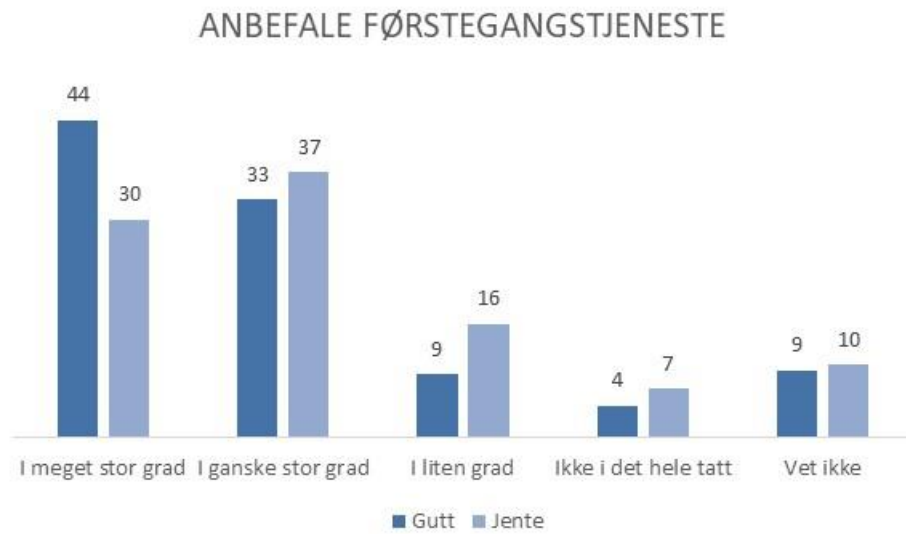
Majoriteten av befolkningen synes at vernepliktsordningen som likestiller kvinner og menn bør beholdes. 78 prosent er enige, mens 8 prosent er uenige i at den bør beholdes. I perioden 2015-2017 steg andelen som mente den likestilte vernepliktsordningen burde beholdes (2015: 67 % enige, 2016: 73 %, 2017: 75 %). I perioden 2017-2019 var andelen relativt lik, mens i 2020 og 2021 er andelen som mener at den likestilte vernepliktsordningen må beholdes høyere enn ved tidligere målinger (78 %, opp 5 prosentpoeng siden 2019). Kvinner og menn er like enige. Enigheten om dette er også høy på tvers av aldergruppene, med et lite unntak av gruppen 30 – 44 år, hvor andelen er noe lavere (71%).

Enigheten om at vernepliktsordningen som helhet bør beholdes er relativ lik. Et klart flertall, 75 prosent er enige i at vernepliktsordningen bør beholdes, mens 10 prosent er uenige at den bør beholdes. Enigheten er økende med alderen. Mens 85 prosent av de over 60 år mener den bør beholdes, mener kun 62 prosent av de under 30 år det samme. Oppslutningen rundt vernepliktsordningen har vært om lag den samme de siste fem årene²¹.

Befolkningen er i stor grad positive til at unge gjennomfører førstegangstjeneste, se figur 35. 78 prosent ville anbefalt gutter å gjennomføre førstegangstjeneste. 67 prosent sier at de ville anbefalt en jente å gjennomføre førstegangstjeneste. Resultatene har i begge tilfeller vært relativt like de siste syv årene. Andelen som vil anbefale førstegangstjeneste for gutter faller med ett prosentpoeng. Andelen som vil anbefale til jenter er på samme nivå som i 2020.

²¹ I 2014/2015 var påstanden omvendt: «vernepliktsordningen bør avskaffes». Ikke direkte sammenlignbart, og derfor ikke inkludert i denne rapporten.

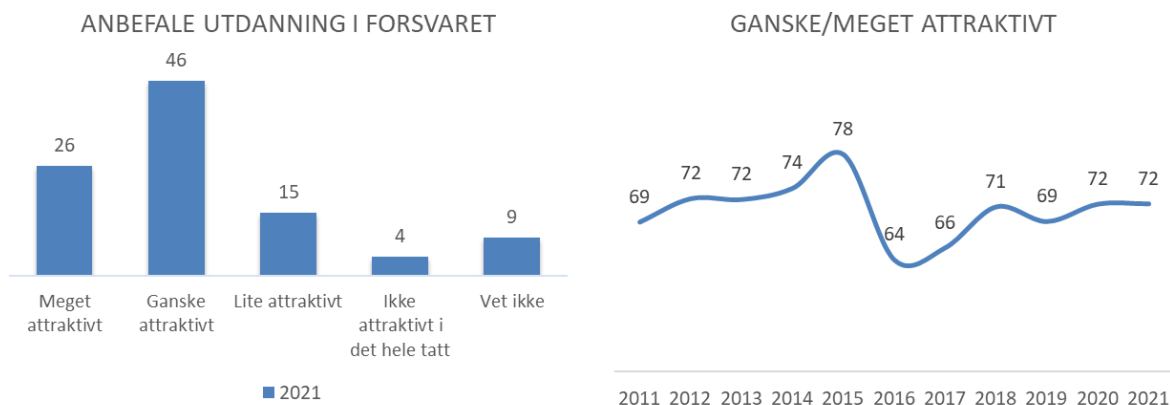
Figur 35 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15)

10. Utdanning og karriere i Forsvaret

10.1 Utdanning

Figur 33 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18)

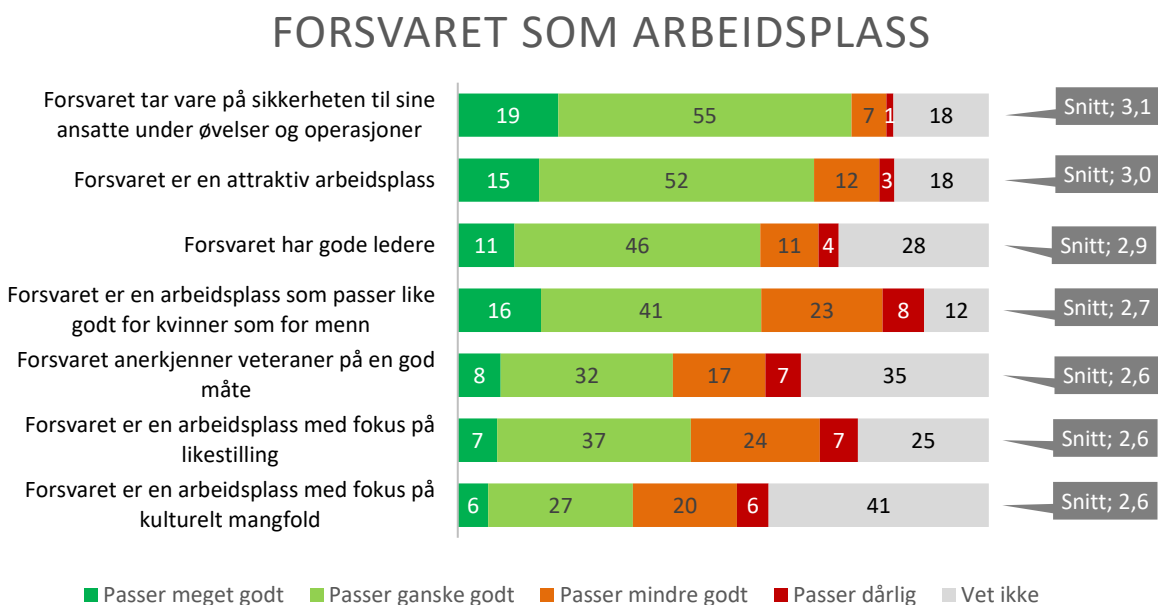
Over 7 av 10 mener at det er attraktivt å velge en utdanning i Forsvaret, dersom de skulle anbefale en utdanning i dag. I underkant av 3 av 10 (26 %) mener det er meget attraktivt, mens nesten 5 av 10 (46 %) mener det er ganske attraktivt. 15 prosent mener det er lite attraktivt, og 4 prosent mener det ikke er attraktivt i det hele tatt.

Attraktiviteten er økende med alderen. Mens det er 58 prosent av de under 30 år som mener at utdanning i Forsvaret er attraktivt, er det 80 prosent blant de i alderen 45 – 59 år. De med lav utdanning mener også at det er noe mer attraktivt (74 %) enn de med høy utdanning (67 %).

Hvor attraktivt befolkningen mener det ville vært å velge en utdanning i Forsvaret steg i perioden 2011-2015, men opplevde et kraftig fall i 2016. Siden ble det mer attraktivt å anbefale valg av utdanning i Forsvaret frem til 2018. Resultatet har vært relativt likt de siste tre årene.

10.2 Jobb

Figur 34 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)²²

Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets ivaretagelse av sikkerheten til ansatte under øvelser og operasjoner. Over 7 av 10 (74 %) mener utsagnet passer ganske- eller meget godt. Nær like mange mener at utsagnet «attraktiv arbeidsplass» (67 %) passer ganske- eller meget godt. Nesten 6 av 10 innbyggere mener utsagnet «Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn» (57 %) og «Forsvaret har gode ledere» (57 %) passer ganske eller meget godt.

Befolkningen er mer splittet i synet på hvorvidt utsagnene «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte», «er en arbeidsplass med fokus på likestilling», og særlig – «er en arbeidsplass med fokus på kulturelt mangfold²³» passer for Forsvaret som arbeidsplass. I overkant av 4 av 10 mener at Forsvaret har fokus på likestilling (44%) og at Forsvaret anerkjenner veteraner (41%).

3 av 10 mener «Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på kulturelt mangfold». I 2021 ble dette utsagnet endret fra «Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold». Dette kan være medvirkende til at andelen som mener utsagnet passer har falt syv prosentpoeng sammenlignet mot 2020. Hele 41 prosent svarer «vet ikke» på dette utsagnet.

For samtlige utsagn er det også nevneverdig mange som ikke vet, eller ikke tar stilling til om utsagnene passer. 1 av 10 svarer at de ikke vet om «Forsvaret er en arbeidsplass

²² Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=Passer meget godt.

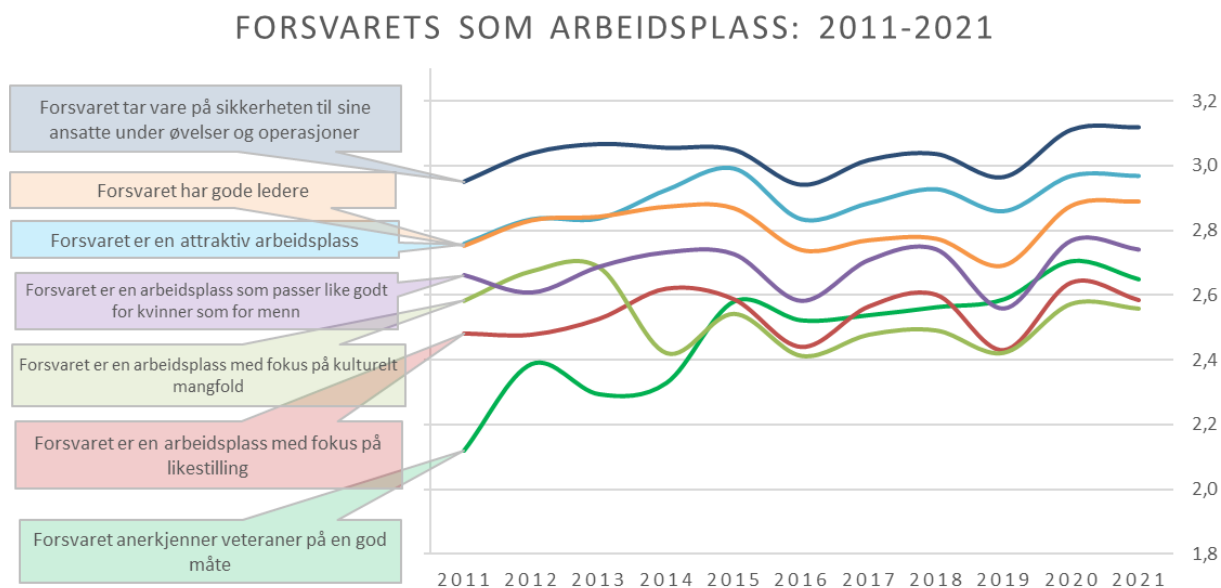
²³ I 2021 ble utsagnet endret fra «Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold» til «Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling»

som passer like godt for kvinner som for menn» (12%) passer, og mellom 18 og 41 prosent sier at de ikke vet om de øvrige utsagn passer Forsvaret som arbeidsplass.

Inntrykket av Forsvaret som arbeidsplass har for det meste ligget stabilt siden 2011. De største svingningene finner vi i utsagn som er endret underveis (se fotnote til figur). Utover de endrede utsagnene har Forsvaret som arbeidsplass blitt noe mer attraktiv i perioden 2013-2015. I 2016 ble Forsvaret vurdert noe dårligere på samtlige punkter. Andelen som svarer at utsagnene passer ganske/meget godt falt med 3-7 prosentpoeng, med unntak av ivaretagelse av veteraner, som var tilnærmet uendret. I 2017 var det en svak oppgang eller samme resultater som i 2016 for de fleste egenskapene. I 2018 og 2019 så vi nær identiske resultater sammenlignet med 2017, med noen nevneverdige unntak i 2019. I 2019 ser vi spesielt nedgang i hvor godt innbyggerne synes at utsagnene «Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling» og «Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn». I 2020 ble inntrykket av de fleste utsagnene tydelig forbedret, etter fallet i 2019.

I all hovedsak vurderes Forsvaret som arbeidsplass i 2021 likt som i 2020. At Forsvaret har gode ledere holder seg stabilt, mens Forsvarets fokus på likestilling, anerkjennelse av veteraner og at arbeidsplassen passer like godt for kvinner som menn, har en svak nedgang (to prosentpoeng). At Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på kulturelt mangfold har en mer klar nedgang, sammenlignet med 2020, men kan skyldes endret spørsmålsformulering.

Figur 35 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2021²⁴

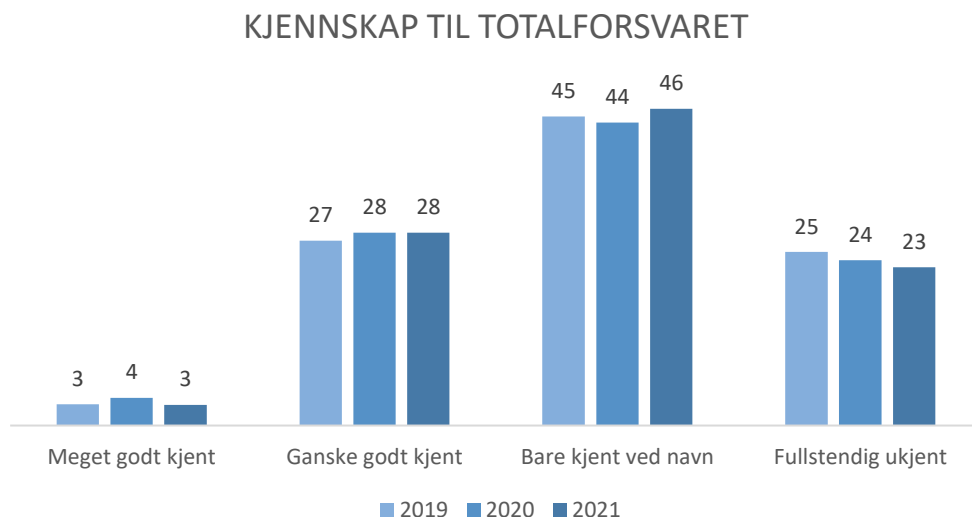

²⁴ I 2011-2014 var påstanden «Forsvaret ivaretar veteraner på en god måte» (2016-: «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte»). I 2011-2013 var påstanden: «Forsvaret er en arbeidsplass som bør gjenspeile samfunnets kulturelle mangfold», og i 2014-2020 var påstanden «Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold».

Vedlegg

Vedlegg 1: Kjennskap: Totalforsvaret

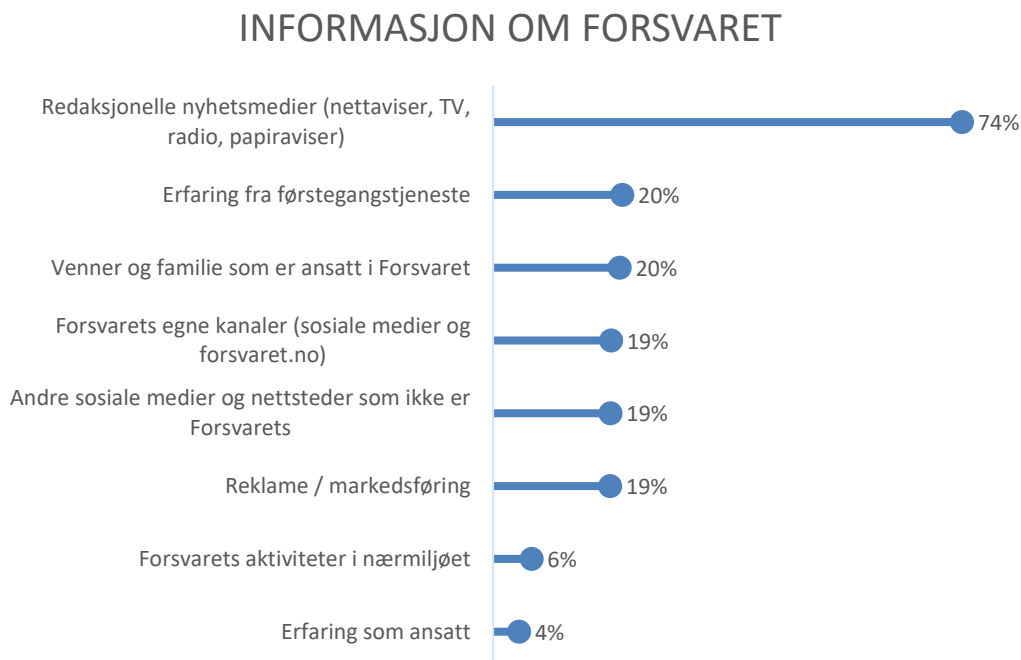
Figur 36 Hvor godt kjenner du til totalforsvaret (samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunnet)?

I underkant av 8 av 10 (77 %) har hørt om totalforsvaret. Flesteparten av disse kjenner bare totalforsvaret ved navn (totalt 46 % av innbyggerne). Totalt har 28 prosent ganske god kjennskap, og kun 3 prosent meget god kjennskap til totalforsvaret. Menn uttrykker vesentlig bedre kjennskap enn kvinner, og kjennskapen er stigende med alder. Kjennskapen er relativt lik i perioden kjennsapsmålingen har vært gjennomført.

Vedlegg 2: Tilknytning og erfaring

Figur 37 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3)

Den klart største andel av befolkningen får mest informasjon om Forsvaret gjennom redaksjonelle nyhetsmedier som nettaviser, TV, radio og papiraviser (74%). Rundt 2 av 10 svarer at de har informasjon om Forsvaret fra «erfaring fra Forsvaret», «via venner og familie som er ansatt i forsvaret», «fra Forsvarets egne kanaler (sosiale medier og forsvaret.no)», «andre sosiale medier som ikke er Forsvarets» og «reklame/markedsføring». Seks prosent får informasjon via Forsvarets aktiviteter i nærmiljøet og fire prosent fra sin erfaring som ansatt.

Mange av informasjonskanaler varierer med alder. Andelen innbyggere som får informasjon om Forsvaret via redaksjonelle nyhetsmedier er den eneste informasjonskanalen som er *stigende* med alder. De andre kanalene er tydelig *fallende* med alder.

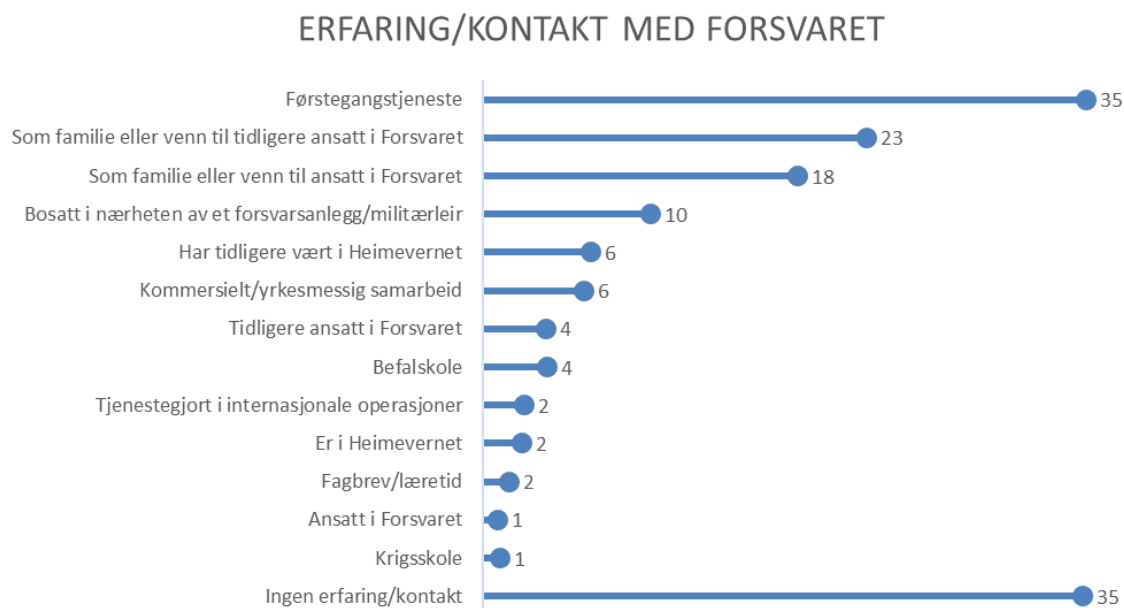
Mens det er 57 prosent av de under 30 år som får informasjon om Forsvaret via redaksjonelle medier, er det 83 prosent blant de over 60 år. Forsvarets egne kanaler har en langt yngre brukergruppe. Mens det er 34 prosent av de under 30 år som får informasjon om Forsvaret via Forsvarets egne kanaler, er det kun syv prosent av de over 60 år.

Det er også flere av de yngste som får informasjon om Forsvaret gjennom reklame eller markedsføring (36 %), eller gjennom venner og familie som jobber i Forsvaret (32 %). Erfaring fra førstegangstjeneste er relativt jevnt mellom aldersgruppene, men er naturlig nok en informasjonskanal nesten utelukkende for menn. 37 prosent (33 % i 2020) av menn får informasjon gjennom erfaring fra førstegangstjeneste, mens kun fire prosent (2

% i 2020) av kvinner får det samme.

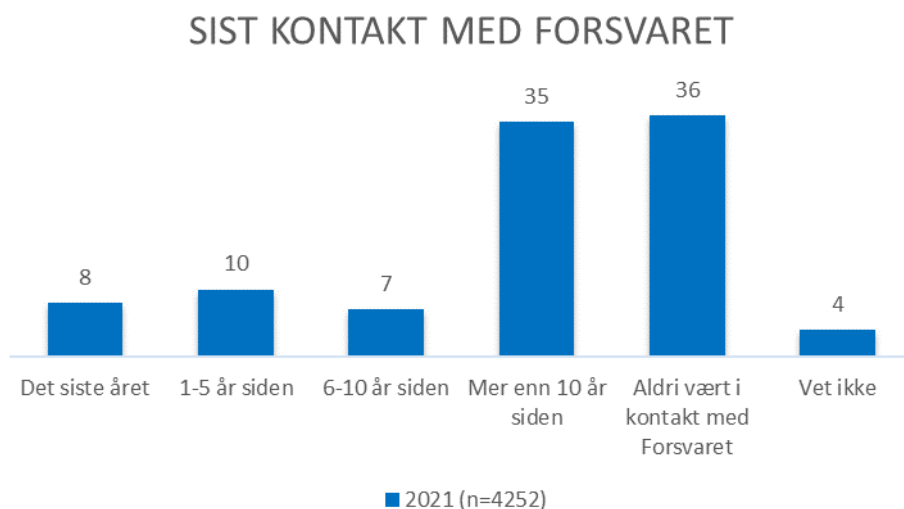
Listen over informasjonskanaler som respondenten besvare på har gjennomgått vesentlige endringer i forbindelse med 2021-rapporten, så det er ikke mulig å gjøre sammenligninger mot alle informasjonskanaler fra tidligere årsganger.

Figur 38 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)

Befolkningen har først og fremst erfaring og kontakt med Forsvaret gjennom førstegangstjeneste, familie eller venner til ansatte eller tidligere ansatte. Det er svært små forskjeller sammenlignet med 2020, og det er fortsatt kjønn som utgjør den største forskjellen. Mens 18 prosent av menn svarer at de ikke har erfaring/kontakt med Forsvaret, svarer 53 prosent av kvinnene det samme. Dette, fordi flere menn har vært i førstegangstjeneste, men også fordi flere menn har tjenestegjort i Forsvaret på andre måter.

Figur 39 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)

36 prosent har aldri vært i kontakt med Forsvaret, og om lag like mange (35 %) var sist i kontakt med Forsvaret for mer enn 10 år siden. Rundt 1 av 10 (8 %) har vært i kontakt med Forsvaret siste året. 1 av 10 har også sist vært i kontakt med Forsvaret «1-5 år siden» og «6-10 år siden». Resultatene er så å si helt like som i 2020.

Vedlegg 3: Om undersøkelsen

Bakgrunn og formål

Forsvarets innbyggerundersøkelse er en årlig undersøkelse som kartlegger befolkningens syn på Forsvaret. Undersøkelsen har blitt gjennomført siden 2011, og av Kantar siden 2016.

Prosjektleder Joakim Wold Nylén har vært ansvarlig for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen.

Undersøkelsen og denne rapporten blir blant annet brukt som styringsverktøy for Forsvarets ledelse og kommunikasjonsorganisasjon. Prosjektansvarlig fra Forsvaret er Gro Svalastog, senior medieanalytiker i analyse-avdelingen i Forsvarets mediesenter.

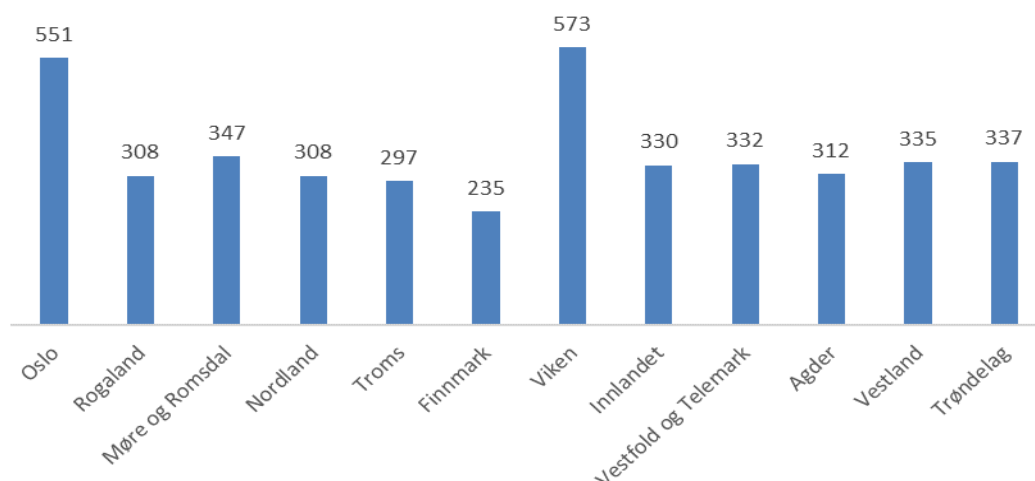
Utvalg og målgruppe

Målgruppen for undersøkelsen var norske innbyggere i alderen 18+ år.

For å kunne se nærmere på geografiske forskjeller ble utvalget stratifisert etter fylker. Dette er også gjort tidligere år. Pr 1.1.2020 har Norge fått færre, og nye, fylker. Utvalgstrekket ble justert i tråd med dette. Unntaket er Troms og Finnmark. Disse gamle fylkene ble behandlet som separate fylker i utvalgstrekket. Dette skyldes at distinksjonen mellom innbyggere i de gamle fylkene er spesielt interessante for Forsvaret.

Som tidligere ble det gjennomført flere intervju i Viken og Oslo som følge av fylkenes størrelser. Utover dette ble det gjennomført om lag like mange intervju i de øvrige fylkene²⁵.

Figur 40 Antall respondenter fordelt på fylker

²⁵ Målet var 500 intervju for Oslo og like mange for Viken. Mål for de øvrige fylkene var 300 intervju pr fylke, og 250 for Finnmark.

Vekting og representativitet

Enhver befolkningsundersøkelse vil få en utvalgsfordeling som avviker fra populasjonen. Avviket oppstår ettersom noen personer er mer villige til å svare på undersøkelser enn andre. Derfor er det vanlig med underrepresentasjon av blant annet lavt utdannede og unge (spesielt unge menn). Nettoutvalget i årets undersøkelse har samme, kjente avvik. For å gjøre undersøkelsen representativ, må nettoutvalget (fordelingen av personer som har svart på undersøkelsen) vektet. Vektingen gjør utvalgsfordelingen lik populasjonsfordelingen etter kjente karakteristika. De kjente karakteristikaene er innhentet fra offentlig statistikk fra SSB.

Nettoutvalget er vektet i henhold til populasjonsfordelingen med tanke på geografi (fylker), kjønn og alder (8-delt) og utdanning (2-delt)²⁶. Etter vekting er resultatene representative for befolkningen med hensyn til disse karakteristikaene. Uvektet og vektet populasjonsfordeling fremgår av tabell 1.

Tabell 2 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.

		Uvektet	Vektet	Overrep- resentasjon
Geografi	Oslo/Omegn	21%	26 %	-5 %
	Rest Østland	21%	24 %	-3 %
	Sør-/Vestland	31%	31 %	0 %
	Tr.lag/Nord-Norge	27%	19 %	8 %
Alder	Under 30	13%	20 %	-7 %
	30-44	23%	26 %	-2 %
	45-59	31%	26 %	6 %
	60+	32%	29 %	3 %
Kjønn	Mann	53%	50 %	2 %
	Kvinne	47%	50 %	-2 %
Utdanning	VGS/GSK	48%	66 %	-18 %
	Høy/uni	52%	34 %	18 %

Feilmarginer

Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg av målgruppen (befolkningen over 17 år). Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen med hensyn til den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet. Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Det vil

²⁶ 1,7 prosent av utvalget har en vekt på over 3. Vektet fordeling i tabell 1 samsvarer med populasjonsfordelingen.

si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen i befolkningen ikke ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.

I «uendelighetsunivers» uttrykkes feilmarginer i standardiserte størrelser, hvor populasjonen er minimum 10 ganger større enn nettoutvalget. Disse feilmarginene vises i tabell 2, og er veiledende for tolkning av resultatene i denne undersøkelsen.

Feilmarginene øker jo jevnere svarfordelingen på et spørsmål er. Dersom 5 (eller 95) prosent av innbyggerne er enige i en påstand, vil det reelle svaret med en sannsynlighet på 95 prosent være et sted mellom 4,3 (94,3) og 5,7 (95,7) prosent. Feilmarginene er også større jo mindre utvalget er.

Tabell 3 Feilmarginer i et uendelighetsunivers

Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng							
Antall enheter/Svar	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
25	20,4	20,0	18,7	17,7	16,3	12,2	8,9
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4
200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
800	3,5	3,5	3,2	3,1	2,8	2,1	1,5
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1
2000	2,2	2,2	2,0	1,9	1,8	1,3	1,0
2500	2,0	2,0	1,8	1,7	1,6	1,2	0,9
3000	1,8	1,8	1,6	1,6	1,4	1,1	0,8
5000	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1	0,8	0,6

Gjennomføring

Undersøkelsen ble gjennomført på GallupPanelet, Kantar sitt internettpanel.

Undersøkelsen ble sendt ut 29. april 2021, og avsluttet 7. juni. Det ble gjort flere utvalgstrekk og purringer på de ulike utvalgstrekkene for å oppnå ønsket utvalgsfordeling underveis i feltperioden. Undersøkelsen ble sendt ut til totalt 14.509 panelister, og innen undersøkelsen ble avsluttet hadde 4.266 panelister svart på undersøkelsen. Dette gir en svarprosent på rundt 30 prosent.

På grunn av for få intervjuer i Finnmark ble undersøkelsen sendt ut på SMS til et tilleggsutvalg. Disse er trukket fra Kantars befolkningsbase og er uavhengig av Galluppanelet. Undersøkelsen er ellers helt lik den som ble gjennomført på panelet. Det ble sendt ut 500 invitasjoner via SMS og vi mottok 56 intervjuer. Altså, en svarprosent på i overkant av 11 prosent på dette tilleggsutvalget.